

2013 nr 3
Fåglar
i Närke

Fåglar i Närke

Årg 36 2013 Nr 3

Närkes Ornitologiska Förenings medlemstidning

Redaktör och layout

Åke Lorin Brantströms gränd 12, 702 28 Örebro,
Tel. 019-24 49 32, 070-326 90 02.
E-post: ake.lorin@telia.com

Manusstopp

för **Fåglar i Närke 2013 nr 3** är den 15 aug.

Närkes Ornitologiska Förening

En ideell regionalförening
av Sveriges Ornitologiska
Förening, SOF.

Medlem i Närkes Ornitologiska Förening blir man genom att sätta in årsavgiften på plusgiro 430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357. Årsavgiften är för vuxen 200 kr, för familjemedlem 50 kr (erhåller ej medlemstidning), för ungdomsmedlem (13-20 år) 100 kr och för barn (1-12 år) 50 kr. Medlem i NOF erhåller vår medlemstidning som utkommer med fyra nummer per år.

Redaktionsgrupp

Ann-Margret Elmroth, Tel. 019-32 01 83,
070-637 15 95. E-post: elmroth@telia.com
Magnus Helleryd, Tel. 019-298 692, 070-238 37 93
E-post: magnushelleryd@hotmail.com
Marianne Johansson, Tel. 019-36 17 75,
070-656 63 69. E-post: marianne-j@telia.com
Björn Ander, Tel. 070-763 20 07. E-post:
bander68@gmail.com

Adressändringar sänds till:

Närkes Ornitologiska Förening
c/o Hans Waern, Box 42, 692 21 Kumla.
E-post: hans@ekonoma.se

NOF:s föreningslokal

För sammanträden, litteratur, utställningsmaterial, holkar m m. Källarlokal med ingång gavel på gårds-
sidan. Adress: Hagmarksgatan 9, Örebro.

NOF:s hemsida: www.sofnet.org/nofnet

Du är välkommen att besöka NOF:s hemsida där du finner information om föreningens verksamhet.

SKÅDA MED ÖRONEN

NATUR

www.naturbokhandeln.se

info@naturbokhandeln.se
tel. 0485 - 444 40

För flera artiklar besök webbutiken

BOKHANDELN

Naturvännens egen bokhandel

Omslagsbild: **Kungsfågel** *Regulus regulus* efter en akvarell av Staffan Ullström.

Text: Ann-Margret Elmroth

Det kan kännas märkligt att Europas minsta fågel har ett så pompöst namn som *kungsfågel*. Men en fabel från antik tid kan ge svar på denna undran. Det berättas nämligen att det bestämdes att den fågel som kunde flyga högst skulle bli härskare över de andra. Fåg-larna gav sig iväg och det dröjde inte länge förrän kungsrörnen tog ledningen och flög högt över de andra. När den så hade uttömt sina krafter och vände åter mot jorden syn-tes en liten, liten fågel komma fram ur ör-nens fjäderdräkt och svinga sig ändå längre upp i luften. Örnen hade inte alls märkt tyng-den av kungsfågeln, 5g. Det var så den fick sitt namn – *regulus regulus*, den konungsliga kungligheten. Sedan dess bär den också en gyllene krona, det gula hjässbandet kantat av svart. Honans band är klargult men han-nen kan i häckningstider vid behov resa på de orange nackfjädrarna i bandet så att de täcker den ljusgula färgen och med sin lysande kro-na skrämma bort rivaler. I övrigt är den run-da och näpna ca 9 cm långa kungsfågeln grå, på ryggen gröngrå och på undersidan ljusgrå. Den har två lysande vita vingband. Det lilla runda boet av mossor och lavar, sammanvävt av spindeltrådar bygger honan ensam långt ut på en grangren och hon ruvar också de ca

10 årtistora äggen. För den som har god hör-sel är det lätt att bli varse kungsfågel i gran-skogen. Den rör sig hela tiden upp och ner på sina flaxande vingar och står ibland allde-les stilla i luften medan den plockar insekter och spindlar i grenarna med sin lilla spetsiga svarta näbb. Locklätet är ett tunt och knappt hörbart *tsi-tsi* högt upp i tonskalan och sången är också en högfrekvent slinga av ett upprepat *cedar-cedar*. Kungsfågeln med nära släktingar är vanlig och utbredd i hela Eura-sien. De nordligaste bestånden flyttar söder-och västerut på vintern och samlas i mæng-der t.ex. i fyrträdgårdarna i Falsterbo och på Ölands södra udde. De äter upp sig inför den långa, ensamma flygturen högt över Öster-sjön. Ser du en kungsfågel på en resa söde-rut, måste du försöka studera kronan lite när-mare för en nära släkting, den brandkronade kungsfågeln, flyger ibland fel och syns bland sina släktingar. Den har förutom sin orange krona vitt ögonbrynsstreck och en liten vit fläck under ögat. Eftersom kungsfåg-larna föder upp två kullar finns det just nu som allra flest individer i våra granskogar, och kan man inte höra dem får man studera mestågen när de drar fram bland träden. Kungsfågeln finns ofta med i skaran. 🐦

Foto: Sebastian Waern

Ordföranden har ordet

Hans Waern

Vilken sommar det har varit. En nästan konstant sol har lyst från en blå himmel över våra nejder. Ett väder som de flesta semesterfirare och även vi fågel-skådare har njutit av. I fågelväg har det också varit en mycket intressant sommar. En gåsgam har flugit Sydsverige runt och det finns även en obestämd obs från vårt landskap. Tyvärr är det ju så att om det är för fint väder

så drar det mesta av vadarsträcket snabbt förbi, men en hel del av dessa arter har ändå beskådats här i landskapet, bland annat vid Oset och Kvismaren. Nu har sommaren övergått i höst och nya fågelobservationer står för dörren. Det är nu dags för den stora traninvasio-nen vid Kvismaren. Över 12 000 ex. räknades in i veckan av tranräknarna, så passa på att ge er ut i september för att njuta av dessa fågel-mängder, som även blandar sig med de stora skarorna utav sädgäss som också finns där nu.

I föreningen har vi planer på att anordna några kurser inom snar framtid. Bland annat kommer vi att ordna en naturguidekurs en helg under hösten. Där kan du som är intresserad av att guida olika grupper anmäla dig. Vi har även planer på att anordna en kurs i Svalananvändning. Vi har inte bestämt något exakt datum för detta. Att vi inte har genomfört denna kurs än beror på att vi väntar på den nya svalan, som ska komma i november. Vi får se om de lyckas att få till det denna gång och släpper det nya rapporteringssystemet för fåglar vid den tidpunkten.

Vi arbetar i styrelsen rätt mycket med olika fågelskyddsfrågor. Det blir en allt viktigare uppgift för oss. Vi har bland annat under våren tillsammans med Ornitologiska klubben träffat företrädare för ett företag som ska projektera ett område för vindkraft. Ett diskussionsmöte på ett tidigt stadium för att se om naturvårdshänsyn tas i deras planer och påpeka vad som ska förbättras. Många områden som ses som positiva att exploatera ur vindkraftens synpunkt krockar med naturvårdens intressen.

Då är det bra att i ett tidigt skede kunna påpeka hur man bäst tar hänsyn till fågellivet och övriga naturvärden. Vi kommer omöjligen att kunna stoppa all utbyggnad av vindkraft i till exempel skogsmark, vilket vi helst skulle vilja. Vi är inte negativa till vindkraft utan det viktigaste är att vindsnurrorna placeras på ställen där det inte finns viktiga naturvärden. Har du kännedom om känsliga fågelarter så meddela oss gärna det i styrelsen, så vi får mer kunskap när vi ska besvara olika remisser.

Passa även på att besöka våra föreningsmöten i Vasakyrkan under hösten. Boka in den tredje torsdagen i september, oktober och november, då det kommer att bli intressanta föredrag. Vi har även en hel del exkursioner under hösten. Passa på att vara med på dessa föreningsaktiviteter så får du både se många trevliga och intressanta fågelarter och träffa många trevliga personer. Jag kan även göra reklam för både ungdomsgruppen och de båda tjejgrupperna som vi har i föreningen. Deras program finns på NOF:s hemsida. Där brukar du väl titta in ofta för att se och läsa om olika händelser i få-

NOF:s styrelse

Ordförande och kassör

Hans Waern, Vilebacken 45, 692 36 Kumla,
Tel. 019-58 20 18, 070-492 53 51
E-post: hans@ekonoma.se el. hans.waern@telia.com

Vice ordförande, fågelskyddsansvarig och bibliotekarie

Ulf Jorner, Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro
Tel. 019-31 21 46, 070-661 66 55
E-post: ulf.jorner@spray.se

Sekreterare och PR-ansvarig

Kent Halttunen, mediakontakt
Nygård, Norra Folkavi, 71991 Vintrosa
Tel. 019-18 99 41, 070-216 11 30
E-post: kent.halttunen@tele2.se

Håkan Carlestam, programansvarig

Engelbrektskatan 13B, 702 12 Örebro
Tel. 070-531 14 20
E-post: carlestam@gmail.com

Rolf Hagström, bitr. exkursionsansvarig

Vreta Gård 207, 692 93 Kumla
Tel. 019-23 44 75, 076-142 17 21
E-post: rolf.hagstrom@gmail.com

Bengt Jalsborn, lotteri- och försäljningsansvarig

Vallnäsvägen 3, 703 58 Örebro,
Tel. 019-12 70 80, 070-113 47 99
E-post: b.jalsborn@gmail.com

Ronnie Lindqvist, exkursions- och reseansvarig

Bertil Waldéns gata 6, 702 15 Örebro,
Tel. 019-10 23 33, 070-262 14 17
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Suppleanter

Tord Larsson

Hagalundsvägen 39 A, 702 30 Örebro
Tel. 070-716 62 54, 019-24 62 53
E-post: info@isonine.se

Per Karlsson Linderum, mediagruppen

Babelsvägen 2, 697 74 Sköllersta
Tel. 019-18 56 95
E-post: per.karlsson.linderum@orebro.se

gelvärlden? Jag får till slut önska er en riktigt BRA FÅGELHÖST med många intressanta fågelobsar. Kom ihåg att rapportera dina obsar på Svalan!

Väl mött i markerna!!

Nuvarande redaktion firar 10 år med Fåglar i Närke

Marianne Johansson

Närkes Ornitologiska Förening och Fåglar i Närke bildades samma år, 1978 på våren. Bröderna Pettersson var med och bildade föreningen. Ove blev ordförande för NOF och Åke blev redaktör för FiN.

År 2003 blev Åke Lorin utsedd till redaktör. Ann-Margret Elmroth, Helny Olsson och undertecknad blev tillfrågade av Åke om vi ville vara med. Och så blev det. Den dåvarande redaktionen hade i flera år sökt med ljus och lykta efter efterträdare men inte lyckats.

Det var bara Daniel Gustavsson kvar av den gamla redaktionen för att hjälpa oss nybörjare igång med layouten och programvaran. Staffan Ullström fanns som tur var med för att göra tidningens framsida redan då.

Vi jobbar med flera redaktionsmöten inför varje utgivning så det har varit många möten under vår tioårsperiod. Alltid lika spännande om material och bilder ska räcka till. Och konstigt nog så gör

Nya NOF-medlemmar

Under perioden juni till och med sista aug 2013 har nedanstående medlemmar registrerats. Alla hälsas välkomna i föreningen.

Staffan Gustafsson, Phragmensv, ÖREBRO

Synnöve Lundkvist Schinkler, ÖREBRO

Kjell Johansson, GARPHYTTAN

Ingvar Johansson, SUNDBORN

det! Så stort TACK till alla som bidrar med material och bilder.

Vi fick förstärkning i redaktionen med Magnus Helleryd som hjälper Åke med layouten. Helny Olsson slutade och istället fick Björn Ander ansvar för bildhanteringen.

Tio år av samarbete sätter sina spår. Vi har lärt oss mycket och ofta går diskussionerna höga om vad vi ska ha med eller inte! Men jag tror inte någon av oss vill vara förutan tiden som gått!

Vi firade vårt jubileum med ett besök med respektive på Sjökgroen i Katrinelund i september.

Marianne, Åke och Ann-Margret

Foto: Magnus Helleryd

Förtjänstplaketter till förtjänta

Ann-Margret Elmroth och Marianne Johansson

Åke Pettersson

Namn:	Nils-Åke Rune Pettersson
Ålder:	60+ född i Asker
Familj:	Hustrun Ingvor Margareta 1 son och 1 dotter
Bor:	Ormesta
Intressen:	Miljö och fågelskydd

För många NOF:are är Åke Pettersson okänd. Men han är en mycket meriterad fågelskådare från Närke. Han är uppvuxen i Menigasker i en familj på sju personer där fadern förmodligen var den som inspirerade tre av sönerna till att ägna sig åt fågelskådning. Ove blev så småningom ordförande i den nyuppväckta Närkes Ornitologiska Förening, Åke har hela tiden förblivit Kvismardalen trogen och Erik blev professionell ornitolog, bl.a. som chef för Ottenby Fågelstation. Åke har ägnat sig flitigt åt inventeringar. Sotterns fågelbestånd har han kartlagt och Rysjön inventerar han årligen. Sina rön har han dokumenterat i skrift och en mängd ornitologiska artiklar har utgått från hans hand. Kvismare Fågelstation ligger honom varmt om hjärtat och han är mycket aktiv i dess verksamhet. Sedan några år tillbaka tillhör han SOF:s styrelse och är för närvarande vice ordförande och ansvarig för fågelskyddet. Åke är en tillbakadragen natur och få anar vilken skicklig fågelskådare den tystlåtna personen med tuben bredvid är. Det gäller att ha frågor att ställa och att be om hjälp, för svar och hjälp får man. Åke har inrättat sitt liv så att han börjar sin dag med fågelskådning i Oset på väg till jobbet på cykel. Han är den förste varje vardagsmorgon som rapporterar till Svalan från Tvärvägen - till allas vår hjälp.

Åke Lorin

Namn:	Karl Anders Åke Lorin
Ålder:	70+ född i Örebro
Familj:	Hustrun Kerstin, 1 son och 1 dotter
Bor:	Nasta
Intressen:	Fotboll (ÖSK) och fåglar

Till skillnad från Åke Pettersson har Åke Lorin de senaste åren mest varit verksam inom regionen. Han var en av dem som på 80-talet gjorde NOF till en livaktig fågelskådarförening. Efter att ha varit flerårig styrelsesuppleant blev han 1985 vald till föreningens ordförande, en pådrivande och effektiv sådan. När Fåglar i Närke började betraktas omöjlig att rädda kvar åtog sig Åke redaktörskapet. Och än lever denna tidskrift i färgglad skepnad och med aktuellt innehåll. Åke är suverän på att upptäcka goda och villiga skribenter och är en rutinerad arbetsledare. Trots framgångarna med FiN frågar man sig ändå om han inte gjort sin främsta insats som kursledare för nybörjare, som exkursionsledare och som reseledare. Med stort tålamod och med gott humör har han väglett och instruerat otaliga nyfikna men ofta okunniga skådare. Dessemellan har han gjort sin uppfattning gällande bland likar när det gäller artbestämning. Något fel på hans iakttagelseförmåga beträffande fågelläten, fjäderdräkt och allmänt beteende har inte kunnat konstateras. Närkingarna har all anledning att vara stolta över sina utmärkta Åkar

Renovering av Tysslingen

Ake Lorin

Med pengar från EU:s naturvårdsfond LIFE+ och Naturvårdsverket driver Länsstyrelsen i Örebro projektet **Reclaim** i våtmarkerna Tysslingen och Venakärret. Under en 5-årsperiod, från september 2012 fram till och med november 2017, kommer en rad åtgärder genomföras med huvudsyftet att återskapa och förbättra fuktiga ångar och betesmarker i de två våtmarksområdena. Det gemensamma projektnamnet Reclaim är engelskans ord för återskapande, förbättring, räddning. Och det är precis vad projektet handlar om, att återta den tidigare brukade marken och rädda de arter som ännu finns kvar sedan slåttern och bete upphörde för 50-100 år sedan.

Projektbudgeten omfattar 25 miljoner kronor och kommer förutom naturvårdande åtgärder även att användas för att öka tillgängligheten för besökare genom såväl stigar och plattformar som informationsskyltar och foldrar.

En stor del av alla växter och djur som lever runt omkring oss i naturen är beroende av människans skötsel. Modern naturvård handlar därför ofta om att sköta miljöer på olika sätt för att bevara deras speciella artrikedom. Det kan vara traditionella skötselmetoder som slåtter och bete, men även nya metoder. Inom det här projektet kommer Länsstyrelsen till exempel att köpa en specialanpassad maskin för våtmarksslåtter. Det handlar också om att återskapa miljöer som vi tidigare tagit bort, som småvatten och dammar, gläntor och halv-

öppna träd- och buskmiljöer.

Naturbetesmarker och slåtterängar är mycket värdefulla för den biologiska mångfalden. Dessa båda naturtyper hör till de artrikaste i Sverige. Hävd i form av bete och slåtter gör att ingen enskild art kan ta över och breda ut sig på andra, mera lågväxande arters bekostnad. På så sätt kan många olika växtarter sammas på en liten yta.

Genom projektets åtgärder förbereds områdena i Tysslingen och Venakärret för en framtida långsiktig skötsel. Markerna ska då utan större svårigheter kunna skötas med betesdjur och utvecklade slåttermetoder. Efter att projektet avslutats tar Länsstyrelsens ordinarie förvaltning över och ser till att markerna sköts med hjälp av markägare och lokala djurhållare.

I och med att områdena blir naturreservat får de en särskild skötselplan som styr hur markerna ska skötas.

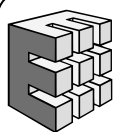
Reclaim Tysslingen

Den grunda och näringsrika slättsjön Tysslingen är en av Mellansveriges finaste fågelsjöar. Här rastar och häckar en mängd fågelarter varje år. Mest känd är sjön för det svanskådespel som utspelar sig varje vår, när tusentals sångsvanar rastar vid sjön.

Sjön Tysslingens stränder användes i det äldre jordbrukssamhället av omkringboende bönder som betes- och slåttermark. I takt med att jordbrukets modernare brukningsmetoder infördes, lämnades sjön och de svårbrukade strandängarna att växa igen. Många av de fåglar som trivs i dessa öppna gräs- och vassmarker med närhet till vatten fick allt svårare att hitta bra boplatser. Åtgärder för att förhindra igenväxning kommer att utföras.

Sedan 1980-talet har arbetet med restaurering av sjön resulterat i att strandängarna åter betas. Genom djurens bete och tramp hålls återväxten av gräs, vass och sly under kontroll. Genom Reclaim kommer förhållandena för fågellivet att förbättras ytterligare.

Att slå våtängar med lie som förr i tiden är idag inget lönsamt alternativ. Inte heller de

Ekonomia
Redovisningskonsult AB

Telefon 019-58 10 45

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

traktorer och redskap som används inom dagens jordbruk fungerar; de skulle snart köra fast i den blöta marken. En viktig åtgärd i projektet handlar därför om att köpa en specialanpassad maskin för våtmarksslätter.

För att vadarfåglar, rördrom och änder ska trivas ska nya vattenytor skapas i strandkanten och i bladvassen. I sjöns norra ände kommer en slingrande vattenfåra att grävas fram och strax intill denna byggs en damm med hjälp av de uppgrävda massorna. Dammen fylls på i samband med naturliga översvämningar och håller sedan kvar vattnet under en stor del av året. Både dammen och den slingrande vattenvägen kommer att fånga upp en del av det

näringsrika sediment som Blackstaån för med sig ut i sjön. Ju mindre sediment som når sjön, desto mindre övergödning och igenväxning.

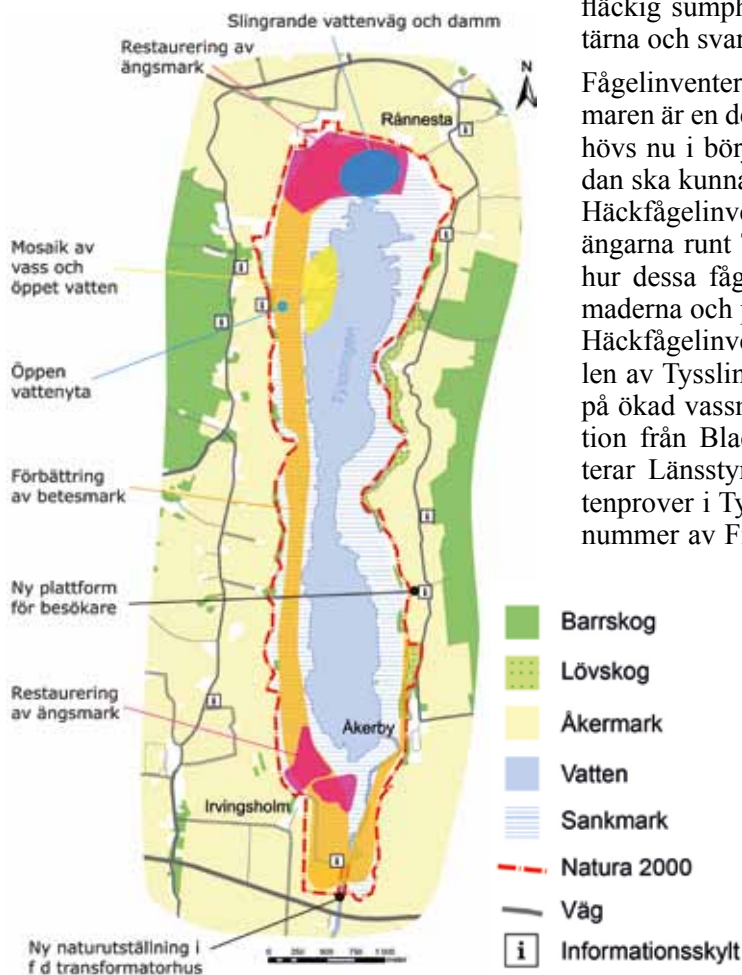
Tysslingen är redan i dag ett välbesökt område. En ny plattform kommer att byggas i enlighet med projektet och flera platser kommer även att förses med informationsskyltar. En ljudguide ska berätta om sjöns natur- och kulturhistoriska värden och en ny naturutställning kommer att skapas i det gamla transformator-tornet vid sjöns utlopp i söder. Under projektet kommer även en folder att tas fram för naturreservatet Tysslingen.

Arter som finns med i EU:s Fågeldirektiv och som särskilt gynnas av projektet i Tysslingen bedöms vara: rördrom, brun kärrhök, småfläckig sumphöna, kornknarr, brushane, fisktärna och svarttärna.

Fågelinventeringarna i Tysslingen under sommaren är en del av de undersökningar som behövs nu i början av projektet för att man sedan ska kunna följa upp åtgärderna som görs. Häckfågelinventeringar på några av strandängarna runt Tysslingen har utförts för att se hur dessa fåglar reagerar på restaurering av maderna och på införande av slåtter och bete. Häckfågelinventeringar av sjöfågel i norra delen av Tysslingen ska visa hur dessa reagerar på ökad vassmosaik och minskad sedimentation från Blackstaån. Förutom fåglar inventerar Länsstyrelsen också hävd och tar vattenprover i Tysslingen. Vi hoppas att i senare nummer av FiN kunna redovisa en del av resultaten från dessa undersökningar.

Uppgifterna i denna artikel baseras på Länsstyrelsens broschyr över projektet där även vidstående figur har hämtats.

PS. Vid inventeringarna av maderna hittades en art som endast setts en gång tidigare i Närke, nämligen tjockfot. Se separat artikel. 🐾

Tjockfot vid norra Tysslingen 5 - 6 juli

Toni Berglund

Inventeringar av olika slag innebär ofta möten med fåglar på andra sätt än vid "vanlig skådning". Så är det förstås även med ringmärkning, guidning eller annan liknande verksamhet. Många som provat på den här typen av fågelskådning finner ofta en stor tjusning även i den och återger gärna många minnesvärda ögonblick. Att det kan vara nog så intressant och förhoppningsvis också kunna bli till nytta och gagn för fåglarnas leverne är en ytterligare bonus. Närke har och har genom åren haft många ornitologer och andra naturvårdsintresserade som ofta varit föregångare i genren – vilket är mäktigt imponerande. Tack vara alla dem finns idag en mängd ypperliga fågellokal i landskapet vilka hyser en fantastisk rikedom av fåglar, även flera arter som är ovanliga i andra delar av landet. Då och då, numer nästan regelbundet, får man nog påstå, påträffas också arter som har sin normala hemvist långt utanför Sveriges gränser.

Tysslingen, är en av dessa fina lokaler. Hos allmänheten numer vida känd och riksbekant som Svansjön, vilket de flesta härom-

Detta är vingteckningen att hålla utkik efter! Tjockfot, Västsahara, november 2012.

kring naturligtvis känner till. Utöver Stiftelsen Tysslingens fina jobb på våren med sva-narna bedrivs även ett enträget och fantastiskt arbete med övriga delar av Tysslingen, bl. a de fina strandängarna runt sjön. Främsta aktörer genom åren har, vid sidan av markägare och djurhållare, varit Örebro kommun och Stiftelsen Tysslingen. På senare år har Länsstyrelsen i Örebro län ökat sitt engagemang i Tysslingen och området har också nyligen, tillsammans med rikkärret Venakärret i Nora kommun, fått stöd från EU:s naturvårdsfond LIFE+ för att under fem år förbättra betingelserna för typiska och trängda djur- och växtarter i de båda områdena.

Arbetet omfattar, främst i södra, västra och norra delarna av området, bl. a en inventering av fågeltillgången på en del av mader-na. Inventeringsformen är revirkartering och den har redan visat att här finns ett myller av fåglar. Det handlar idag mycket om tofsvipor *Vanellus vanellus*, enkelbeckasiner *Gallinago gallinago*, en del rödbenor *Tringa totanus* och några arter tättingar. Det stora utropstecknet är utan tvekan sydliga gulärlan *Motacilla flava flava*, vilken förekommer i mycket stora antal, över 100 revir är noterade bara på de inventerade mader-na. Ett synnerligen intressant fenomen med tanke på att den är med på Artdatabankens rödlista i kategori VU, sårbar. Inslag av mer ovanliga arter förekommer ock-

så, mer eller mindre återkommande är exempelvis: vassångare *Locustella luscinioides*, kärrsångare *Acrocephalus palustris*, dubbelbeckasin *Gallinago media*, årta *Anas querquedula*, skedand *Anas clypeata*. Vid ett par tillfällen har också utter *Lutra lutra* setts.

Att bedriva ordinär fågelskådning under själva inventeringsarbetet är i princip omöjligt. Man måste ha full fokus på vad som händer på mader-na - det går undan i svängarna och att tappa koncentrationen, om så bara för en kort sekund, innebär att något eller

några revir lätt missas. Det är dock med stor fascination man betraktar den frenesi och energi fåglarna har och många har förstås flugit långt, mycket långt, för att nu häcka och föda upp sina ungar. Således är det främst med hörselns hjälp man har chans att notera avvikande arter. Eller genom sluppen – och det var nog den som fällde avgörandet när tjockfoten *Burhinus oedicnemus* den 5 juli sågs komma inflygande från Älgstamaderna och sen ställa sig i en beteshage vid Älgsta, strax utanför inventeringsområdet vid Norra Svalnäs. Där blev den kvar i många, många timmar, från lunchtid till kvällningen.

Denna händelse inträffade under en kort rast under inventeringsarbete på Norra Svalnäs mader. Den kom flygandes ensam runt 12.30 efter en fin morgon med bl.a. en del sydsträckande storspovar *Numenius arquata*. Förloppet var mycket hastigt och fågeln sågs också i tubkikarens relativt dåligt i endast några sekunder. Det omedelbara intrycket var dock att den påminde väldigt mycket om en tjockfot – ja, den kändes helt enkelt tjockfot - flyktsättet, formen, kontrasten på vingarna, det allmänna intrycket. Den tycktes också sakna den vita kilen på övergumpen.. Det mest logiska däremot var att det ändå handlade om en storspov eller småspov *Numenius phaeopus*, vilka har ungefär samma storlek och färger samt i vissa avseenden en snarlik flykt. Sedan bör man väl dessutom beakta risken för felaktiga associationer och spovar hade ju trots allt sträckt förbi i mindre omfattning under förmiddagen. Huvudet och näbben skulle naturligtvis avslöja arten omgående, men var hela tiden bortvända och kunde inte studeras och många, de flesta antagligen, skulle säkert besviket utropa

– tyypiskt! Tyypiskt var däremot inte nästa sekvens – mot all förmodan landade den i den nämnda beteshagen – en ren vinst – och precis vad man hoppades på. Men försvann helt, dold bland tuvorna och var omöjlig att hitta igen.

Trots allt var det mest logiskt att det var en spov - även om det inte alls kändes rätt, vi finner oss ju ändå i Sverige. Vandrigen ute på maderna fortsatte och vid passeringen förbi beteshagen gjordes några nya försök att få syn på fågeln. Fast med alla stora tuvor i hagen och med det faktum att man stod nedanför slutningen gjorde en återupptäckt omöjlig, den gick helt enkelt inte att få ögonen på. Att gå in i hagen var inte alls aktuellt eftersom den då helt säkert skulle skrämmas iväg om den var kvar.

Inventeringen avslutades en bit efter klockan tre och observationen var sedan länge lagd åt sidan och faktiskt bortglömd (där har vi det där med full fokus på jobbet igen). Tjockfot var trots allt, knappast trolig. Promenaden tillbaka gick via grusvägen genom byn Älgsta mot norra bilparkeringen vid Svalnäs. Vid Älgsta är vyn över strandängarna och den nämnda beteshagen väldigt bra och då kom tanken tillbaka – fågeln kanske går att se härifrån – vägen är trots allt belägen betydligt högre upp än hagen och med lite tur kanske fågeln finns kvar. Så handkikaren fick svepa över hagen – men ingenting. Provade nästa glugg mellan hus och träd – men nej - och ytterligare en gång utan resultat. Det var bara att konstatera, att fågeln inte fanns där och det var väl egentligen ganska väntat. Så dök det upp en ny, sista öppning ner mot tuvängen men jag

tänkte nu låta bli att göra ett nytt försök – hade ju ändå sett det mesta av hagen, ja hela, kändes det som, och jag var relativt trött efter en tidig morgon och fusk med måltiderna. Men så är det där med - ingen lättja här! - och handkikaren åkte upp igen. Då står där en brun

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t ex ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fågnad och nytta, fågelmat som talgbollar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!
Styrelsen

fågel, i rätt storlek, helt öppet, och naturligtvis är det min fågel. Fram med tuben, fokus på den – och sedan kan man på att äntligen få ett svar på alla funderingar kring observationen. Helt osannolikt, men ingen tvekan – där stod en tjockfot!

Glädjande var att så många fick möjlighet att se tjockfoten, den blev kvar relativt länge första dagen. Den sågs även följande dag vid de norra delarna av Tysslingen. Observationen är ännu inte granskad av rapportkommittén men om den blir godkänd utgör den det andra fyndet för Närke. Foton (Roland Thuvander, Anders Nilsson, Hasse Molin) av denna individ finns på Artportalen. Det förra fyndet gjordes vid Aldammen, Asker 7.7 – 9.7 1990, observera det snarlika datumet!

Ett stort tack riktas till Michael Andersson för synpunkter på manuskriptet. 🐦

Inventera Boglunds- ängen 2014

Vill du vara med och inventera Boglundsängen i Örebro nästa år?

Ända sedan 2007 har inventeringsprojektet pågått, och det är Örebro kommun som vill ha en övervakning av hur fågellivet utvecklas i Boglundsängen.

Under de här sex åren har Ronnie Lindqvist och Kurt Johansson inventerat området. Nu har Kurt Johansson fått förhinder och Ronnie behöver din hjälp för att fortsätta det viktiga inventeringsarbetet.

- Vi gör en förenklad häckfågelinventering och de förkunskaper som behövs är att du känner igen de fåglar som häckar på Boglundsängen, både till utseende och deras läten, berättar Ronnie Lindqvist.

Arbetsinsatsen är tre – fyra besök under sommaren per person med start vid soluppgången. Man går på grusvägen runt området, vilket

brukar ta cirka tre timmar, och noterar på en karta var man ser eller hör fåglarna som man bedömer häcka. Inventeringsperioden sträcker sig från mitten av april till början av juli.

- Vi gör första inventeringstillfället tillsammans för att säkerställa att det sker på samma sätt varje gång och att du som är ny i projektet får en grundlig genomgång av metodiken, förklarar Ronnie.

Det är relativt enkelt, mycket lärorikt och ger på köpet en stor mängd härliga fågelmöten.

Är du intresserad?

Kontakta Ronnie Lindqvist som håller i projektet. Tel. 070-262 14 17 eller e-brev: lindqvist_ronnie@hotmail.com 🐦

Sträckräkning vid Venan

Av Ola Erlandsson

Hur - och varför halkar man in på sträckräknarbanan? Och varför just på Venakullarna?

Får frågorna av såväl fågelskådare som förbipasserande söndagsflanerare, och visst är de berättigade. Här sitter jag på samma plats morgon efter morgon, år ut och år in och stirrar rakt ut över Hemfjärden. Jag förstår att folk undrar vad det egentligen är som driver en sträckräknare på Närkeslätten?

Min första kontakt med sträckräkning likväl som med Rynningeviken var en april dag 2005, när jag slöt upp med dåvarande NOF-styrelsen vid Venastugan. Jag var nyinflyttad, nyfiken på att sparka igång Närkes andra atlasinventering och ville ha styrelsens godkännande och hjälp med uppstart.

Styrelsen passade på att berätta om Venans förflutna som varande Örebros baksida, och nämnde även att det just på denna plats passerar tusentals fågelindivider varje höst. Där

Att artbestämma flygande pipitärkor kräver oftast ett vant öra. Ängsplantärka, Lindökärret (Blekinge), juni 2013.

Foto: Anders Blomdahl

För den som inte känner till varför Venakullarna är en så bra sträcklokal, vill jag berätta att det beror på fåglarnas rädsla för öppet vatten. De större arterna ser inga problem med det, inte heller vadarna. Men många mindre tättingar undviker sjöar och hav i den mån de kan, de vill helst ha fast mark under vingarna om de skulle behöva landa. När de kommer norrifrån och stöter på Hjälmarens, gör de därför en västlig båge runt sjön - och passerar då Venan.

och just då väcktes min nyfikenhet för sträckräkning.

Skådamässigt har mitt fokus alltid varit att lära mig förstå sambanden i naturen, snarare än att få se en viss mängd arter. Den inriktningen har varit - och är - på gott och ont. Jag kämpar ofta med att glädjas lika mycket som andra över svarhuvade trutar, tuvsnäppor och andra trevligheter som tillfälligt behagar dyka upp. Jag tittar på den rara fågeln en stund och fascineras över dess närvaro, men det dröjer aldrig länge förrän något betydligt vanligare i omgivningen fångar min uppmärksamhet. På gott och på ont, som sagt.

Jag inriktade mig på inventering i olika former redan som nybörjare. Häckfågeltaxeringarna hemma i Smålands djupa skogar startade jag redan som fjortonåring och de har därefter följts av standardrutter både på hemmaplan och i fjällvärlden, atlasinventeringar samt en utbildning i häckfågeltaxering på universitetsnivå. Steget mellan inventering och sträckräkning är egentligen ganska härfint. I båda fallen gäller det att vara duktig på läten. 90 % av fåglarna under en häckfågeltaxering fångas upp av öronen. Under en sträckräkning är det fler individer man ser, men även här sker artbestämningen till betydande del på lockläten. Jag blir alltså en duktigare inventerare av att sträckräkna - och vice versa.

Jag gör nu min sjunde höst vid Venastugan, en byggnad som sedan 2005 hunnit förvandlas från liten, gammaldags och låst till en ständigt uppvärmd raststuga med toppmodernt utseende, öppen för alla. Under åren är det inte bara de förbipasserande flyttfåglarna som gjort mig förtjust i Rynningeviken, utan även det faktum att man lärt känna omgivningen otroligt väl. Fågelpopulationer ökar, minskar, försvinner och tillkommer, men jag imponeras över hur konstant och konsekvent många arter ändå återvänder till samma lilla skogsdunge eller vattenpöl varje år. Det är något man upptäcker om man tillåter sig att lugnt sitta ner och insupa omgivningen, vilket jag gör varje morgon på Venan.

Att sträckräkna och inventera är underbart på många sätt. Inte minst slås jag av att mitt resonemang och motto är identiskt med Erik Rosenbergs. Oavsett om det gäller en sträcklokal eller mitt ute i granskogen, så är det jag som är en besökare i fåglarnas hemmamarker och låter dem söka upp mig. Fler borde överge de tillrättalagda fågelsjöarna då och då, och söka sig till fåglarnas rätta element, deras naturliga biotoper. Med lite tålamod märker du hur även den mest enformiga biotop förtjusar, överraskar och gläder med ett sprudlande liv. 🐦

Drama vid fisketur

Ake Lorin

Undertecknad har förmånen att ha sommarstuga vid Väringen, en sjö med Sveriges dyraste(?) fiskekort. En del arbeten på vårt hus har medfört att vi avstått från att lösa fiskekort de senaste åren. Men nu i år blev det dags igen. Söndagen den 4 augusti var sonen och jag ute för tredje gången och vi höll till på vattnen intill Ringsholmen och Kattskär. Fiskelyckan var inte så vidare bra men bestod av en godkänd gös och en abborre på knappa halvkilot förutom några smågösar, en gädda och upimplade abborrar som används till agn.

Vid 14-tiden hade pimplandet minskat i intensitet. Vi började därför ägna oss åt fågellivet, särskilt då en havsörn kom från Käggleholm och passerade alldeles över huvudet på oss. Den vek av och följde strandskogen mot öster, ivrigt förföljd av varnande gråtrutar och tärnor. Innan den nått Sundby dök den ner i vassen men kom snart upp utan något byte eller vad det nu var den sökte. I stället följde den strandskogen mot väster i riktning mot utflödet till Arbogaån. Där möttes den omgäende av en fiskgjuse som jag dagen innan sett återvända med byte till en boplatz på den lilla holmen söder om Salomonsön. Örnen utsattes för skenanfall av gjusen men den fortsatte obekymrat vidare i riktning mot boträdet. Från mitt betraktningsavstånd, ca 300 m, såg jag förvånat att ytterligare en fiskgjuse flög upp från boet och den anfölls omgäende av havsörnen. Den gjorde ett par svängar för att undvika örnen som dock elegant följde med och gjorde ytterligare en anflygning. Till min förvåning damp fiskgjusen då ned i vattnet. Det tog bara någon sekund för örnen att vända och den blev liggande i vattnet intill gjusen. En kort stund kunde jag inte se gjusen alls över vattenytan medan örnen med jämna mellanrum försökte lyfta med sitt byte samtidigt som den undvek attackerna från den ”fria” fiskgjusen. Kampen varade många minuter utan att

örnen kunde lyfta med bytet. Vind och strömmar förde örnen med byte ned i utloppet och in i ån till dess vi inte kunde se den eftersom den hamnade bakom udden vid inloppet. Vi flyttade oss därför närmare. Detta tog några minuter, tillräckligt för att örnen med byte hamnade utom synhåll. Vi beslöt att ge upp och åka hemåt. Väl framme där vi sett upptakten på dramat såg jag att den ”fria” gjusen lämnade boet och flög upp efter strandskogen och omgäende såg vi även havsörnen komma flygande mot oss och passera i riktning mot Käggleholm varifrån den kommit. Dock utan ha något byte i klorna!! Hela tiden attackerad av gjusen.

Några funderingar kring det vi såg. Troligtvis var det årets fiskgjuseunge som strök med. När vi var som närmast boet kunde jag säkert se att det ingen fågel fanns kvar där efter attacken. Bara den ”fria” gjusen flög oroligt omkring. Havsörnen verkar inte kunna lyfta från vattnet med en fiskgjuseunge som byte. Den verkar ej heller kunna lyfta från land med den om den nu lyckades bogsera den så långt eftersom den inte hade något byte med sig. En i alla avseenden tråkig utgång för båda arterna. Örnen kammade noll och gjusen gick miste om sin föryngring i år. 🐾

Klåvudden 28 april 2013

Marianne Johansson

Man blev förvånad över att intresset var så stort att elva deltagare fanns på plats vid avfärden klockan fyra från Örebro. Vägen ner till udden gick som vanligt förbi Harge och till höger över åkermarkerna in i skogen där bilarna parkerades på vanliga stället. Familjen Lilja/Fredriksson tältade vid parkeringen så de blev väckta av vår framfart.

Klåvudden en tidig morgon i april är alldeles

På spaning efter sträckande havsfågel - från vänster: Benny Fredriksson, Gunnar Nilsson, Inger Lilja, Ingvar Gustafsson och Jonas Blücher Foto: Marianne Johansson

underbar. Den här morgonen låg Vättern spegelblank och sikten var mycket god. Lite kallt kanske innan solen gick upp, så varma kläder var det som gällde.

Tyvärr var det inte så många sträck över sjön.

Men vi såg bland annat ett stort sträck med sjöorrar. Dvärgmåsar och skrattnåsar rastade runt udden in mot Harge. Flera par småskrakar visade upp sig och var säkert stationära.

Vid halvsjutiden intogs första frukost, bestående av stekta ägg-mackor och varm saft, som alltid smakar mycket bra. Lite udda kanske med varm saft till frukost men jag tycker det är gott i fält.

Soldallret kom alldeles för tidigt så det var bara att packa ihop vid halvniotiden.

Trädpiplärka, järnspurv, lövsångare blev årets första kryss när vi gick genom skogen för mig. Även den svarta rödstjärten vid Kvarntorps högen som vi kryssade på hemvägen. 🐦

Varför åka söderut

Göran Bäckstrand

När de flesta drar söderut och till kusterna under semestern, har vi åkt norrut för att fiska och skåda fågel, för övrigt en utmärkt kombination.

Första resan var till Stora Blåsjön som ligger 28 mil norr om Östersund där vi faktiskt bokade stuga redan vid nyår. Här gäller det att vara tidigt ute om man vill vara säker på att få någon av de 4 stugorna med alla bekvämligheter, inkl. dusch. Underbar vy från alla stugorna över Blåsjöfjällen och sjön där största uppmätta djup är **144 meter** vilket gör Blåsjön till Sveriges fjärde djupaste sjö.

Från Blåsjön till Stekenjokk är det 3,5 mil och under maj månad hade där varit torrt och varmt väder vilket hör till ovanligheterna. Detta gjorde att i princip all snö var borta och

Lappsparv

Foto: Göran Bäckstrand

mängder med små bäckar och tjärnar hade bildats av all snö som smälts bort.

Stekenjokk är fjällplatån där Jämtlands och Västerbottens län möts och som de flesta känner till infördes besöksförbud på hela Stekenjokksområdet i fjol. Anledningen var en omfattande fågelboplundring som skett under en längre tid i området.

Denna säsong kvarstod besöksförbudet inom Jämtlands län men Västerbottens län hade tagit bort förbudet till denna säsong, vilket gjorde att en större naturcampingplats låg på rätt sida för oss skådare. Från denna naturcamping går det en mindre väg ut på en pir och här stannade vi med bilen och gav oss ut på en promenad med kamera och kikare.

Det dröjde inte många sekunder förrän de första vadarna kunde höras och strax efter skulle de visa upp sig. Det var en flock mosnäppor som blev dagens första obs. Något senare såg vi en ensam brushane gå i strandkanten. Vi vände och gick sakta bortåt stora naturcampingen och fick syn på en ensam vadare en bit bort. Efter att jag sakta smugit mig fram fick jag se att det var en kärrsnäppa som stod länge och väl tycktes fundera på var kompisarna höll hus. Efter några minuter kom en artfrände och båda flög så vidare ut i Stekenjokks enorma vidder. Lappsparv var det gott om och missas inte efter lite sökande. En blåhake skulle få avsluta dagens fynd innan resan tillbaka till Blåsjön.

Dagen därpå skulle vi göra en ny tur upp och hade kameran beredd och tur var väl det.

Vid vägkanten på Jämtlands sida skulle vi få se en snygg rödbena som naturligtvis måste fotograferas. Jag hann inte mer än 100-talet meter så gick det en större strandpipare mitt på vägen och den var minsann inte rädd. Hade mitt fasta 400 objektiv på och väntade på att den skulle gå ut i vägkanten för att kunna få en bra bild.

Vilken början på dagens skådning.- och turen skulle hålla i sig visade det sig.

Vi stannade på samma plats som dagen

innan men nu hade det börja blåsa ordentligt, så nu förstod man vad fjällväder var för något. Från ingenstans började vinden piska i och regnet låg i luften. Jag klev ur bilen lite motvilligt och gick ett 50-tal meter och plötsligt var de bara där strax ovanför huvudet. Jag fumlade med kameran och letade i sökaren, ingen fokus!

Gick bort till bilen och stammade:

- Såg du, såg du fjällabbarna?

-Ja, fick du dom, frågade hustrun undrande och tittade på kameran.

Jag var både glad att ha sett fjällabben på nära håll och besviken över uteblivna bilder.

-På'n igen, som man säger på fiskespråk med vetenskapen att det kanske dröjer länge innan man får en ny chans.

Den som ändå är i Stekenjokk kan rekommenderas en resa till Klimpfjäll, några få mil bort. Många skådare har fått höra dubbelbeckasinspel där under de ljusa sommarnätterna.

Det brukar gå bra att parkera vid båtplatsen mitt i byn.

Nästa resa blev till Härjedalen, närmare be-

Mosnäppa

Foto: Göran Bäckstrand

stämt Hedeviken där vi under ett antal år hyrt stuga. En underbar plats med Vikarsjön strandnära och utsikt mot Sonfjället.

Häriifrån är det ca 11 mil till **Sveriges högst belägna landsväg**, den som går till Flatruet.

Naturligtvis så går vår resa även dit. När man kommer till Funäsdalen följer man skyltar mot Mittådalen som är en sameby och här har samerna bedrivit renskötsel innan det fanns någon annan bofast befolkning. Det ligger under fjället Flatruet och är intressant för oss fågelskådare.

Jordugglor, brushanar, simsnäppor, silvertärnor och fjällpipare är några arter du kan se när du kommer hit. I fjol var det 6 - 7 jordugglor samtidigt p.g.a. den extremt goda tillgången på lämlar. Man fick hela tiden titta var man

satte sina fötter så man inte trampade på någon. I år såg vi inte en enda lämmel!

Själv stannade jag till för att se backsvalor som för som skottspolar för att mata sina ungar.

De anländer till sina häckningslokaler från slutet av mars och flertalet påbörjar flyttningen i augusti och nästan alla har lämnat häckningsplatserna i slutet av september. Kolonierna återanvänds ofta år efter år. Av vadarna såg vi bara rödbenan i år.

En kul sak hände när vi besökte Vemdalen. Vi fick möte med en bil som blinkade frenetiskt med ljusen och vi tänkte att det väl var en hastighetskontroll. Efter 400-500 meter stod en mötande bil helt still i vägbanan och plötsligt fick vi se en morkullemor med unge passera över vägen och in i skogen. 🐦

Skådning i stekande sol vid Bonanzasalinerna.

Foto: Mårten Gustavsson

Södra Spaniens fågellokaler med Närkes Ornitologiska Förening 2 -10 maj 2013

Vart tog Mårten vägen?

Lars Bergqvist

Torsdag 2.5. Resväskornas rullhjul knattrade som musik mot asfalten när vi en solig torsdagsmorgon klockan sju den 2 maj samlades vid bussen på Fredsgatan i Örebro för vidare transport till Västerås Hässlö flygplats. De tolv som gick ombord på bussen var: Björn Ander, Lars "Loffe" Bergqvist, Holger Eriks-

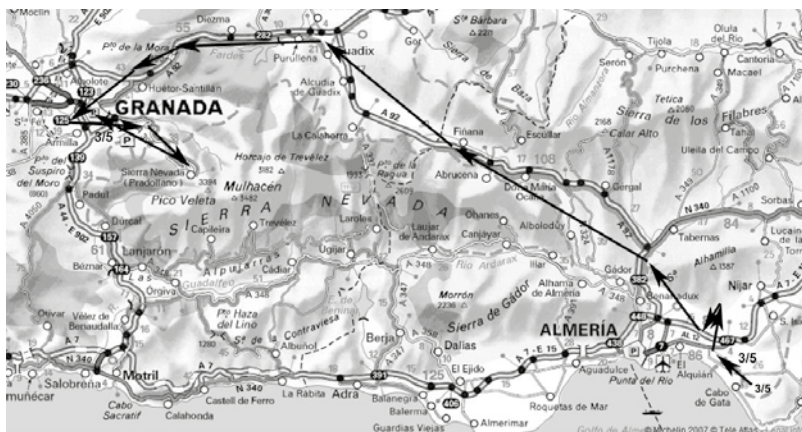
son, Tage Carlsson, Mårten Gustavsson Leif Haldorsson, Gun Isacson, Bengt "Jalle" Jalsborn, Ronnie Lindqvist, Björn Lorin, Åke Lorin och Kalle Schölin. Strax före nio var vi framme vid Hässlö så vi hade god tid för fika innan avfärd. Ronnie hade klargjort Ryanairs bagage regler vilka skapade en viss nervositet.

Några var tvungna att strama in väskmått för att klara bagagemallen. Säkerhetskontrollen är ju rigorös så trots att jag inte hade stålhatta på skorna var jag tvungen att ta av mig skorna. Personalen var kanske nyfiken på att se ett par fötter i storlek fyrtioåtta. Det är ju också en viss konst att hålla byxorna uppe när man tagit av hängslena. Strax efter elva lyfte planet efter det att flygvärdinnorna på ett obegripligt rabblande språk förklarat säkerhetsreglerna. En livlig kommers kom igång där man kunde handla mat, dryck och lotter. 15.40 var vi i Málaga. Vi tog oss fram till biluthyrningen "Record Go", där två bussar modell VW- Transporter stod till vårt förfogande. Bussarna hade vissa skador som vi dokumenterade med foton. Vi delade upp gänget med två chaufförer i varje buss. I ena bussen delade Ronnie och Mårten på rattandet. Där åkte Gun, Holger, Tage och Björn. I den andra bussen alternerade Bengt och Leif som chaufförer med passagerarna Åke, Björn, Kalle och jag själv. Första fågel-lokalen som vi besökte låg öster om Málaga och heter **Cabo de Gata Parque Natural** och är ett 457 kvadratkilometer stort naturreservat i sydöstra hörnet av Spanien. Längs kusten sträcker det sig från byn Cabo de Gata i söder till **Playa de Los Muertos** i nordöst. Området vilar på vulkanmassa som är mellan 6 och 16 miljoner år gammal, och innehåller guld, silver, bly och andra mineraler, bl. a. agater därav namnet Gata som annars betyder katt på spanska. Området är även känt för sin rika flora och fauna. I Las Salinas finns bland annat en permanent flamingostam. Området har ett

ökenliknande stäpplandskap. Vi funderade på vad det var för slags träd som växte som höga kungsljus i området men det visade sig vara blomställningar av agave. Vi kom till **Hotell Blanca Brisa** 21.30 och redan kl. 22 var vi ute vid **Los Almoladeras**, lokalen för dupontlärka. Någon dupontlärka hörde vi inte men väl en dvärguv som taktfast visslade sitt "tjo" varannan sekund. Vi nöjde oss och strax före midnatt kunde vi törna in.

Fredag 3.5. Klockan 05.00 var det purring för ett nytt besök vid dupontlärkelokalen. Nu hade den rödhalsade nattsäckrans nasala rop ersatt dvärguvens visslande. Men någon dupontlärka hördes inte men väl sjungande tofs-lärkor. En minervaugla höll koll på oss från en agavetopp. Andra obsar var bl. a. ökenvarfågel, tjockfot, biätare och rödhöna. Vi åkte åter till hotellet där vi åt en riklig frukost för att sedan checka ut och åka vidare till **Salinas de Cabo de Gata**. Där fanns stytlöpare, svartbent strandpipare, flamingo, silkeshäger och långnäbbad mås. Därefter styrde vi vidare till **Cuevas de los Medinas** och **Los Ubedas** med kullar och berg i ett halvökenlandskap. Även här såg vi ökenvarfågel. Rostgumpsvala, korttålaräka, turturduva, medelhavsstenskvätta och rödhuvad törnskata skrevs in i artlistan.

Svartbent strandpipare var den vanligaste strandpiparen på resan. Foto: Mårten Gustavsson

Den kulturintresserade Åke noterade också att i det här området fanns bostäder som bestod av grottor inne i bergsidorna. Snacka om berg. Nu gällde det att komma upp sig här i livet! **Estacion Invernal** i Sierra Nevada med sina snöklädda toppar var målet som stod på tur. På eftermiddagen hade vi nått en höjd på ca 3000m och det var dags för varmare kläder. Klippspärr och sädesärla kryssades liksom en kille som såg ut som en luffare som kom kånkande på en snowboard. Han hade väl gjort säsongens sista åk eftersom backarna stängdes vid den här tiden på året. Vi åkte tillbaka nedför berget efter att ha kallat tillbaka Mårten som med en stengets kliv förpassat sig uppåt bergssidan för att fästa fåglarna på foten. Det var inte sista gången han försvann ut i periferin på resan. Nu började det dra ihop sig till kultur och därför körde vi ner mot Granada där vi med staden som utgångspunkt planerat ett besök på världsarvet **Alhambra**. Alhambra kallas "den röda borgen" och uppfördes av morenerna från 1250-talet till 1300-talets

slut och är en unik och välbevarad byggnad inom västlig islamisk arkitektur. Alhambra var det viktigaste politiska och aristokratiska centret i morenarnas rike. 18.30 kom vi in i Granada där det var ett gytter av bilar. Efter en del trixande bland blockerande bilar i trånga gränder lyckades vi hitta **Hostel Arte Aga** som låg just i en trång gränd. Det här stället skulle ha platsat i en thriller från Mellersta Östern. Upp i en hiss till andra våningen. Därefter väskkånkande genom en korridor med låsta dörrar. Uppför två halvtrappor och in genom ytterligare en korridordörr. Sedan var man tack och lov framme vid rumsdörren. Portiern som åkte med upp i hissen stank av svett och markisen utanför entrén luktade mögel. Toaletten hade jalusidörrar och ljuset var styrt av en rörelsevakt. Rörde man sig inte tillräckligt på muggen så slocknade ljuset! När man gick ner för trapporna kom man ut i en hotellentré med annat namn än där vi bokade in oss! Men med glatt humör och tomma magar gick vi ut på gatorna som var fyllda av fredagsfestande ungdomar. Eftersom vårt Hostel hade drag av österns mystik så vad skulle passa bättre än en krog med namnet "Sultan" där det serverades arabisk mat. Vi fick ett långbord och eftersom Björn Ander hade en viss snits på spanskan och hade koll på olika maträtter så fick han guida oss på de gastronomiska irrvägarna. Öl smakade bra efter dagens långa resa och när det gällde maten så åt flera av oss en rätt som hette kafta. Inte kofta, som jag tror smakar ylle. Kafta bestod av köttbullar i en gryta. Ett ägg låg i mitten av köttbullarna. Till detta serverades couscousallad och en typ av pitabröd. Efter maten gick vi, åtminstone Kalle och jag, snällt och ordentligt hem till hotellet och kojade men då hade klockan dragit sig mot midnatt.

Lördag 4.5. Som tidigare mornar startade Kalle och jag kl. 06 med vatten från vattenvärmaren och pulverkaffe. Några Finn Crisp med ädelost på tub till kaffet var inte fel. Utanför fönstret flöjtade en svartstare för fullt.

Hostel Arte Aga hade ingen egen restaurang så vår frukost fick vi inta på ett fik som låg runt hörnet. Där kunde vi beställa te eller kaffe. Som tillugg fanns rostat bröd och marmelad och smör. Brödrostandet sköttes av en man som vände brödsnivorna precis som på en grill. Efter frukost gjorde vi klart för snabb ilastning eftersom bussarna blockerade hela gränden. 09.35 var vi klara för avfärd till Alhambra som skulle vara resans kulturavsnitt. Framme vid Alhambra kunde vi konstatera att det var väldigt långa köer till fästningen och att ett besök skulle ta en stor del av dagen. Efter rådslagning beslöts att lämna Alhambra åt sitt öde. Vi hörde en fågel som påminde om gnissel av krossat glas. En gulhämpling. Efter en del strul med parkeringsavgifterna kunde vi lämna borgen 10.45 vilket p-vakterna verkade tycka var en stor lycka. Eftersom våra förråd av torrskaffning och dricka sinat gjorde vi ett stopp vid ett Supermerkado där förråden kompletterades med diverse godsaker som bröd, yoghurt, frukt m.m. En munkparakit sågs i träden invid stormarknaden.

Nu åkte vi kustvägen förbi **Torremolinos**. Vi stannade vid stranden intill hamnen i **Sotogrande** där vi smaskade på de godsaker som vi handlat. Holger bjöd ut smaskiga pickels från en läckande burk. Havssulor sågs ute på Medelhavet. 16.20 gav vi oss iväg igen men stannade efter en kort sträcka. Nu gav vi oss ut i en strandskog med spångade leder. Sydnäktergal hördes liksom rörsångare. Vi kom ner till floden **Guadiaros** utlopp. Där hade vi drillsnäppa, medelhavstrutar och svarthätta. Bussarnas färd gick nu vidare västerut. **Gibraltarklippan** såg vi bra från vägen. Vi stannade intill en vindkraftspark vid **Montes de Tarifa** för att beundra utsikten mot Afrika. Utsikten var fin men åsynen av vindkraftverk i mängd samt ljudet från vingarna var inte uppbyggligt. En ormörn och en dvärgörn noterades. 18.50 var vi framme vid **Hostal el Levante** som

låg invid kustvägen ca 2 km väster om Tarifa. Det var ett mycket ljus och trevligt hotell med rum i markplan.

Efter att ha duschat åkte vi till matstället **Meson de Pozo-elo**, ett trevligt ställe där vi åt entrecote med rödvinsås för 20 euro.

Dagen hade varit lång så vi nattade kl 22.30.

Söndag 5.5. Vi steg upp 05.30 och det var som tidigare strålande sol. Vi åkte en kort sträcka västerut till **Playa de los Lances** där vi gick ner till stranden som bestod av stranddyner med mellanliggande våtmark. En viss trädvegetation fanns också. Här fanns mycket

Gåsgam vid Sierra de la Plata

Foto:Mårten Gustavsson

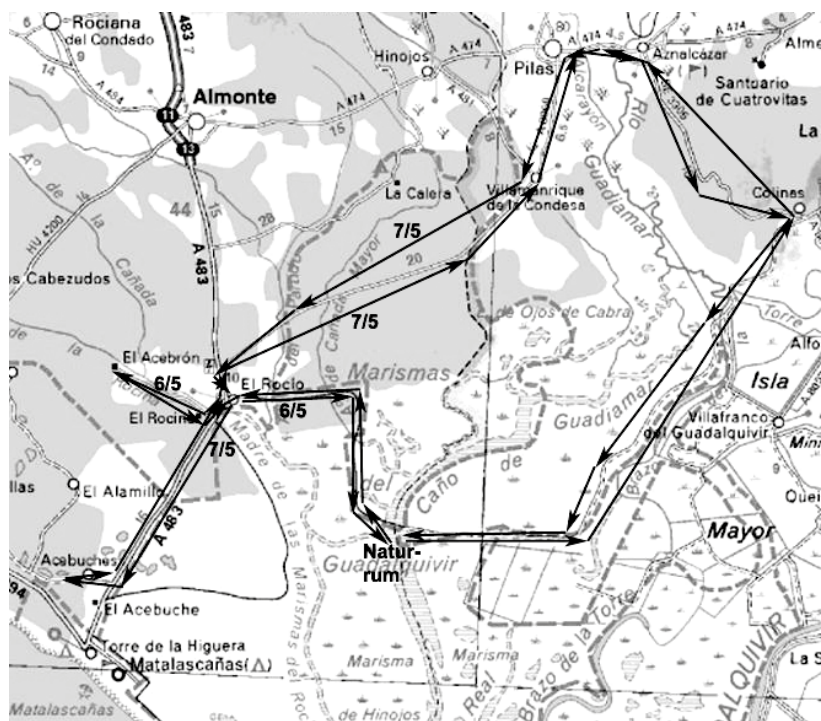
att kika på. Kornsparv, svartbent- och större strandpipare, sandlöpare, kohäger och svart-hakad buskskvätta var några av arterna som vi såg. Vi var tillbaka 08.30 för frukost som här bestod av te i glas (arabisk stil?) och rostbröd med ost. Efter trekvart var vi klara för avfärd. Dock kunde vi innan vi for skåda ett fantastiskt sträck av bivräkar som Björn Ander räknade till 75 st. En brun glada seglade i skyn norr om hotellet. Berget Sierra de la Plata var nästa stopp. Ett fint område med klippbranter där vi såg blåtrast, gåsgam på bo, klippsvala och stubbstjartseglare. Efter stopp för mat vid en mack fortsatte vi västerut till **Bonanzasalinerna** dit vi kom 15.30 efter en färd på en guppig väg. Småtärna, sandtärna, styllöpare, skärfläckor och flamingo samt en dvärgörn skrevs in i obsboken. Nu blev det full fart mot **Sevilla** och **El Rocio**. Vid betalstationerna på motorvägarna upplevde vi en oginhet hos spanjorerna att släppa fram bussarna till rätt fil men våra tuffa chaufförer stångade sig fram. Kl. 20.10 var vi framme vid **Hostal Cristina** i **El Rocio**. Staden är som klippt ur en amerikansk västernfilm med sand på gatorna. Det

enda som fattades var salooner med svängdörrar, små whiskyglas och skjutglada cowboys. Vi lastade ur och efter en timme var det mat. På menyn fanns både kött och fisk. Tage som tog Dagens fisk blev inte glad då han fick en seg bläckfisk att sätta tänderna i. De andra alternativen med fisk och sallad smakade bra. Några öl efter dagens varma bilfärd gjorde gott. Genomgång och sedan i säng kl. 23.00.

Måndag 6.5. Upp ur sängen 06.00. Avfärd 07.30 för guidad tur i **Las Marismas de Coto Doñana** i grön terrängbuss. Vi fick med oss matkassar till frukost i fält. Omväxlande terräng. Viss del av parken bestod av ursprunglig skog och en annan del var planterad. Odlad mark och stora våtmarker. Vissa vägar var bra och på andra fick terrängbussen göra skäl för sitt namn.

Guiden var kunnig och pekade ut fåglarna i området. Vi gjorde flera stopp efter vägen där vi såg svart stork, brun glada och trädgårds-trädskräpar. En gök som gol gav viss hemlandskänsla. En minervauuggla satt på ett hus-tak. Området vimlade ju av fåglar och vi hade

fullt upp med att spana in alla fina arter. Natthäger, vaktel, vita storkar på staket, bronsibis och vitbukig flyghöna var några arter som kryssades. Mitt i området fanns ett naturrum som visade hur det här fina området blev till. Här kunde vi fika och äta ur den medhavda matsäcken. Som på beställning kom en spansk kejsarörn seglande över naturrumsanläggningen. En mäktig syn! Några gick ut efter vägen och i ett kärr såg vi kopparänder och dvärgörndrom. Vi var åter på hotellet 12.35. Efter en stunds vila och en öl åkte vi till **El Ace-**

bron och La Rocina. El Acebron är ett slott med skogsområde. En flod

skar igenom området. Sydnäktergalarna var många men här fanns också härfågel, polyglottsångare, gärdsmyg och hämpling. Vid våtmarken **La Rocina** såg vi rödhövdad dykand. Framkomna till hotellet 18.00 var det några ihärdiga som inte gett upp utan gick ner till våtmarken intill hotellet. Dagens sista arter var skedstorkar, stytlöpare och grågäss.

19.30 hade vi genomgång före middagen. På menyn fanns den klassiska spanska rätten paella, dvs. saffransris med diverse skaldjur. Till förrätt åt några varm soppa med krutonger. Tage undvek av erfarenhet Dagens fisk. Diskussion uppstod om vilken art av hjort vi sett. Strax före 23 bröt vi omkull oss.

Tisdag 7.5 En lång dag låg framför oss så klockan ringde 04.30. 06.30 åkte vi till **El Acebuche**. Sommargylling, blåskata, vassångare, härfågel och smådopping.

Efter frukost besökte vi **Dehesa de Abajo** som var ett område med små vattensamlingar. Här såg vi kamsöthönan. 14.30 åkte vi på dåliga vägar ut i **Doñanas** jordbrukslandskap för att besöka gårdagens ställen på egen hand. Vid bron intill naturrummet kunde vi nu i lugn och ro studera bl.a. dvärgörddrom, kopparand, trastsångare, bronsibis och rödhuvad dykand. Tillbaka till hotellet 18.40. Nu kunde vi slappa till middag 20.00. Till förrätt fanns t.ex. gazpacho (kall tomatsoppa) och blekt fläskkött med pommes frites. Även idag undvek Tage Dagens fisk.

Till dessert fanns något som såg ut som filbunke med ett kex ovanpå. Till desserten fick vi en "stramare" med något spansk "eldvatten". Kl. 23.00 var det dags för kudden.

Onsdag 8.5. Framför oss låg en lång resdag. Efter ett sista kikarsvep ut över vattnet i El Rocio åt vi frukost och var klara för avfärd kl. 10. Vi stannade vid **Los Hinojos** som är en lokal för trädnäktergal. Där kammade vi dock noll. Vi stannade för lunch i **Villa Franca de los Barros** strax före kl. 14. Äntligen tapas!

Det hade jag misst tidigare resor i Spanien. De flesta beställde Combinado 1 som bestod av lufttorkad skinka, 2 stekta ägg, fläskkött (typ oparnerad schnitzel) bröd, olja, vinäger och oliver. Med en öl kostade det 8,5 euro d v s ca 57 kr. Resans enda tillbud inträffade i en rondell då en bil bytte fil och skar in framför vår buss. Bengt var alert och lyckades undvika en krock. Vi stannade vid en blåkråkelokal där vi också letade efter trapp ute på slätten. Det här stället gav verkligen utdelning då vi såg sex stortrapp och även småtrapp. Vi räknade även till ca 9 blåkråkor på en kraftledning som skar genom landskapet. Vid 21-tiden var vi framme vid **Hostel San Miguel i Trujillo**. Hungriga gick vi till torget Plaza del Mayor där det finns många restauranger, en kyrka och en stor staty av inkarikets erövrare Pizarro. Några tog dagens rätt som bestod av fyllda paprikor till förrätt, fläskkött, skinka och potatis till huvudrätt. Till dessert glass. Efter att ha gått vilse gjorde vi natt kl. 23.00

Torsdag 9.5. Ingen sovmorgon idag heller. Upp 05.00. Frukost kl. 06.00. 06.40 var frukostbordet rensat och vi gav oss av mot nationalparken **Monfrague**. Vi stannade vid en bro

Flamingo Cota Donana.

Foto: Mårten Gustavsson

där vi såg kornspurv, spansk sparv, klippssvala, cettisångare, rödhuvad törnskata och mindre strandpipare. 08.30 var vi framme vid gammal klippan "Salto de Gitano" (zigenarens hopp). Gamklippan gjorde skäl för benämningen då vi kunde se 200 - 300 gåsgamar utnyttja upp-

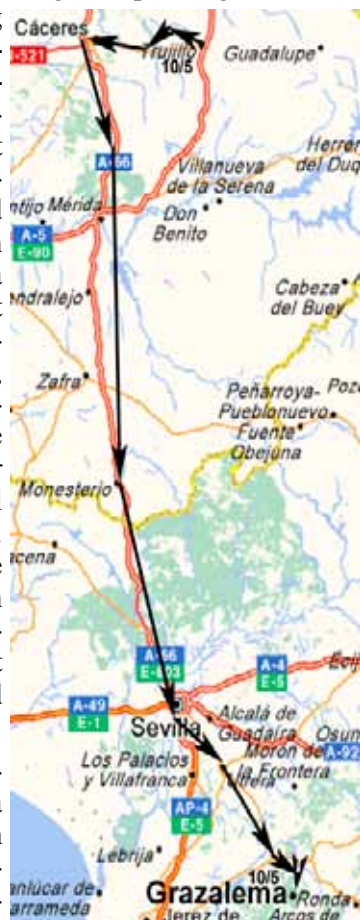

vindarna ovanför klippan. Klippspurv, smutsgam, blåtrast och till och med en bofink. Vi åkte vidare och vid floden **Rio Tajo** där det fanns alpseglare och klippduvor. Fika vid Villa Aroal. Den mer ovanliga grågamen såg vi på en klippa när vi stannade på vägen. Vid **El Partido del Tietar** såg vi fyra spanska kejsarörnar, stensparv och gåsgam. Vid 17-tiden var vi åter på torget i Trujillo för middag. Rödfalkar kring kyrktornet. Nu besökte vi en ny krog. Bröd, sparris, biff, pommes frites och ris-

grynspudding åts av flera hungriga skådare. Natt kl. 22.00

Fredag 10.5. Upp 05.00. Packade. Åt frukost och åkte 06.30. Vädret var fortfarande varmt och soligt. Plus 14 grader på morgonen. Morgonskådning i **Santa Marta de Magasca**. Från vägen hade vi ett storartat natursceneri med både stor- och småtrapp. Två hökornar satt i en elstolpe. Härfåglar, och gök hördes. Nu åkte vi söderut för att komma till **Grazalema**. Vi stannade utmed vägen och såg alpkråka, blåtrast och svarthakad buskskvätta.

Staden Grazalema låg på båda sidor om en dal och efter en del le-

Spansk kejsarörn tillsammans med två gåsgamar. Örnen mäter ca 2 m mellan vingspetsarna

Foto: Mårten Gustavsson

tande så hittade vi **Hotell Fuerte Grazalema** som var riktigt flott. Swimmingpool fanns trädgården. Några tog sig ett dopp före maten kl. 20.00. Buffén i matsalen var av hög klass. Massor av mat. En kock stod och stekte lövbiff och schnitzel allt efter gästernas önskemål. Ett glas bubbel ingick i buffén.

Middagen var aväten kl. 21.40. Kostnad 20 euro (174 kr) eftersom middagen ej ingick i priset för rummet. Genomgång och sedan natt 22.45.

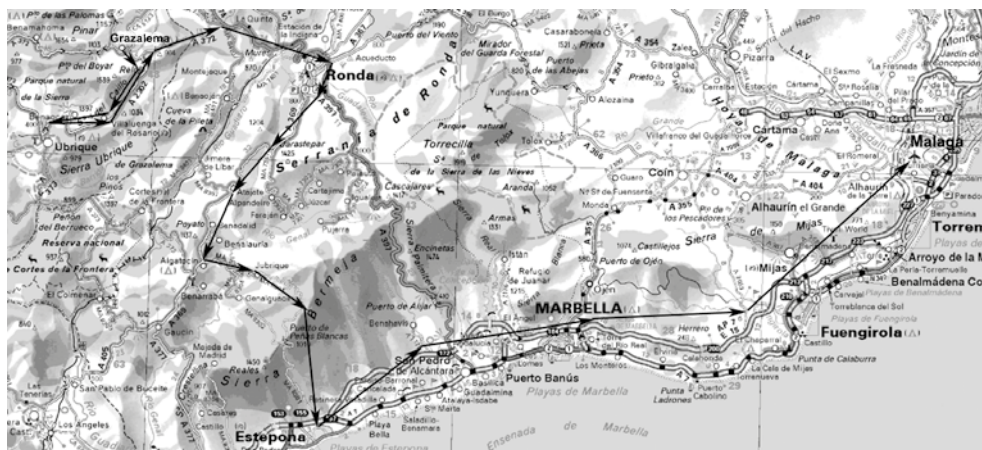
Lördag 11.5. Lite lugnare eftersom vi slappade till 07.00. Vid en utsiktsplats intill hotellet hördes sommargylling. Nötskrika, gårdsmyg, och svarthätta samt bergsångare var andra arter som hördes. Frukosten var lika dignande som gårdagens middag. Vi smällde i oss småkorvar, bacon, äggröra och allt som hör till en fullödlig hotellfrukost. Vi lämnade hotellet ca 09.30 för avfärd mot Ronda där vi hade tänkt besöka bron över ravinen men först besökte vi några platser i närheten av Grazalema. Första stoppet gjorde vi vid Finca Meta Ruiz. Alpkråkor trakasserade en pilgrimsfalk. Gåsgam och tornfalk. 10.30 stannade vi vid en utsiktsplats som hette **El Cintillo y Aguas Nuevas**. Stensparv, polyglottsångare och steglits. 13.20 åkte vi ner till Grazalema för att äta lunch. Stadens samtliga innevånare hade tydligen gått

man ur huset för att delta i en begravning. Någon parkering gick inte att uppbringa. Det var bara att åka vidare. Vid 14-tiden hittade vi en krog efter vägen där vi åt lunch. Hjortkalops smakade bra. Ronda blev en flopp. Staden var packad med folk och bilar på grund av en cy-

Kornsparv

Foto: Mårten Gustavsson

keltävling. Ingen P-plats fanns att få.

Bara att åka vidare ner mot Málaga. Vid 17-tiden stannade vi för förfriskning i "blå byn" Juzcar. Byn var före 2010 vitmålad i andalusisk stil men för att kunna spela in en smurf-film målade man alla hus i blå färg. Innevånarna beslöt att behålla den blå färgen som turistattraktion. Enligt uppgift hade det regnat från september till april i det här området.

Vid en artesisk brunn efter vägen såg Åke en tofsmes. Estepona passerades vid 20-tiden och 21.40 var vi efter en del letande framme vid **Hotell Campanil** som inte låg så långt från flygplatsen. Ronnie och Mårten gjorde en rekognoseringstur till flygplatsen för att kolla läget med biluthyrningen. Det gick bra att lämna bussarna på söndagsmorgonen. Efter det att några släckt törsten med en öl i baren gick vi till natt 23.00.

Söndag 12.5. Rekordtidig purning kl. 03.00. Slutpackning och ner till foajén för ilastning. Vägen till flygplatsen gick som om den vore spårbunden så 04.15 var vi på plats. Incheck-

ning utan problem. Några fikade. Tax-free fick besök. Planet stack iväg 06.45. Sedvanlig kommers och problemfritt landade vi i Västerås 10.35. Där

stod vår buss och väntade och 11.10 var vi tillbaka på Fredsgatan i Örebro efter en intensiv och givande resa. Ett stort tack till Ronnie för det proffsiga planeringsarbete som han genomfört och till chaufförerna som styrt med bravur.

Det skall tilläggas att den här reseberättelsen kompletteras av en artförteckning som upprättas av Björn Ander. Fler bilder finns på sid 30 och 31. 🐦

Allmänt om Ungdomsgruppen

Ungdomsgruppen består av barn och unga, både tjejer och killar. Hur länge man räknar sig som ung får man nog själv bestämma. Man behöver ingen förkunskap för att vara med på ungdomsgruppens aktiviteter. Det räcker med fågelintresse och en vanlig handkikare. Kunskapen bygger vi upp tillsammans under våra aktiviteter, som ibland genomförs tillsammans med Närkes Ornitologiska Förening. Ibland arrangerar vi egna exkursioner. Det händer också att vi har inomhusträffar för att lära oss mer om olika arter eller typer av fåglar, eller för att lära oss mer om rapporteringssystem.

Kolla in vår hemsida för aktuella programpunkter eller ring mig på nedanstående telefonnummer.

Anders Bro 073- 849 73 94

trio tryck

Tel. 019-20 74 30 • Box 1504 • 701 15 Örebro
www.triotryck.se • triotryck@triotryck.se

har bidragit till detta nummer av
Fåglar i Närke

UNGDOMSSIDAN

Vadarspaningar i Oset och Boglundsängen

Filippa, Oskar och Karin, respektive Hugo

Filippa, Oskar och Karin i Ungdomsgruppen medverkade tillsammans med 10 vuxna NOF:are på Vadarspaningen i Oset den 31 augusti. Kent Halttunen ledde exkursionen. Vi startade vid parkeringsplatsen vid vattenreningsverket i Örebro och gick ut mot Oset.

Vi såg flera arter vadare, först och främst givetvis tofsvipor. Det var de vanligaste. Men vi såg också ett stort antal enkelbeckasiner och brushanar. Däremot såg vi enbart en drillsnäppa, en gluttsnäppa och en småsnäppa (vilket var ett nytt kryss för Karin). Endast några få kärrsnäppor sprang omkring i pölarna och letade föda. Vi stod länge och tittade på några vadare med röda ben. Det är ju bara två vadare som har röda ben, antingen rödbena eller svartbena. Med tanke på näbbens utseende kom vi alla fram till att det var unga svartsnäppor vi hade framför oss. På alldeles för långt håll såg vi en vadare som antagligen var en grönbena, men som sagt...

Vid sidan av alla vadare lyckades vi dessutom få syn på blåhake. Den flög snabbt upp och ner i vassen men satt tillräckligt stilla några sekunder i taget så att vi kunde få in den i våra kikare. Det blev ett nytt kryss för oss alla. Gulärlor, buskskvättor, ladusvalor var några av de andra arterna vi såg.

Och så var det här med berguv. Det hade ju rapporterats om berguv vid Oset ett antal dagar och väl framme vid Erik Rosenbergsstugan kunde Rolf konstatera att kråkorna förde

ett himla liv i skogsdungen bakom stugan. När vi andra började fika sprang Oskar in i skogen och lyckades se berguven flyga bort över ängarna österut. Oskar blev rätt nöjd!

Dessutom såg vi fyra andra rovfåglar. Ormråken seglade högt över ängarna medan en brun kärrhök svepte fram över vassen. Vi såg också en sparvhök som jagades av småfåglar och en lärkfalk som flög bort.

På exkursionen till Boglundsängen den 7 september utökades ungdomsgruppen med Hugo, 11 år. Hugo har skådat lite på egen hand och ville pröva på hur det var att vara med i en större grupp. Den här exkursionen genomfördes tillsammans med NOF och cirka 15 personer var med, men bara Karin och Hugo var med från Ungdomsgruppen. Vi träffades vid

Hugo med pappa Johan Nicander var med för första gången

Foto: Anders Bro

fågeltornet vid Boglundsängen och började gå stigen vid den södra delen av området. Det var ganska varmt och i buskagen var det fullt av småfåglar. Vi såg många bofinkar samt en och annan bergfink.

Vi hade tänkt att vi skulle kolla in vadare, men det visade sig att det inte fanns så många vadararter i området den här dagen. Vi såg tofs-

vipa, enkelbeckasiner och brushanar och några kärrsnäppor. Dessutom såg vi två större strandpipare. Dagens roligaste observation var nog en smådopping, en av de minsta doppingarna och som kan vara ganska svår att se. Inte bara för att den är liten utan för att den ständigt är i rörelse och hela tiden dyker. 🐾

OBSat i Närkemarker perioden juni - aug 2013

Hans Waern

Ett godtyckligt urval av noteringar från rapportsystemet Svalan. Inriktningen ligger på sällsynta fåglar, avvikande mängder eller udda tidpunkter för vanligare arter. Kort sagt - en skvallerspalt i god veckotidningsanda. Urvalet är således helt subjektiv och artikeln bör därför inte citeras i andra alster om fåglar i Närke.

En riktig varm och solig sommar har nu passerat och många intressanta fågelobsar har gjorts i vårt landskap.

ANDFÅGLAR - FLAMINGOER

Några sommarobsar av **sädgås** finns från juni med enstaka exemplar från Boglundsängen, Norra Tysslingen samt Rysjön och Hammarmaden, Kvismaren. Rasen tundrasädgås är rapporterad från Boglundsängen 15 juni. I

slutet av augusti började de första för hösten anlända. Även några sommarobservationer av **bläsgås** finns under perioden från Vålakärren, Vibysjön, den 13 juni, ett ex. vid norra Tysslingen 30 juni och 5 augusti och slutligen ett ex. från Ormestaängarna, Oset, den 27 augusti. **Snögås** som fortfarande betecknas som parkrymling har setts vid Rynningeviken 1 juni. Därefter sågs den mellan 2 och 10 juni vid Boglundsängen. Mellan 12 och 16 juni sågs ett ex. vid Oset. Troligtvis är det samma fågel som flugit runt mellan lokalerna. En **prutgås** sågs på Hammarmaden, Kvismaren, mellan 4 och 7 juni och ett ex. vid Stora Röknen, Vättern, den 6 juni. **Gravand** sågs med 2 ex. i Fågelsjön, Kvismaren, den 16 augusti. Ett ex. i Rysjön den 21 augusti. 5 unga exemplar dök upp 23 augusti vid Almbyängen, Oset. En **bergand** höll till vid reningsdammen i Fjugesta mellan 15 och 22 juli. **Svärta** sågs vid Stora Röknen, Vättern, den 6 juni med 108 ex. som sträckte förbi. Ett ex. sågs 31 augusti vid Nydalen, Vättern. Den 6 juni sågs även **sjöorre** vid

En hane gravand i praktdräkt förgyller vilken morgon som helst!

Foto: Anders Blomdahl

Stora Röknen Vättern med 6 ex. Läppe småbåtshamn fick besök av arten den 3 juli med 6 ex. Ett ex. sträckte förbi Romarebäcken, Häl-labrottet, 30 och 31 augusti sågs 9 ex. flyga förbi Nyckelgrundet i Hjälmaren. Även några sommarobservationer av **salskrake** finns. Ett ex. i Rysjön, Kvismaren, den 9 juli och ett ex. i reningsdammen i Vretstorp mellan 11 juli och 28 augusti. **Vaktel** hördes på cirka 20 olika lokaler, faktiskt under hela perioden. Den sista obsen så sent som 21 augusti vid Nästegården, Marieberg. **Ägretthäger** har setts med ett till tre ex. vid Rysjön, Kvismaren, mellan 28 juni och 31 augusti. Vid Almbyängen, Oset flög ett ex. förbi 29 juni. Även Segersjövikens fick besök av arten 5 och 23 juli, 3, 7, 15 augusti med 2 ex. Vid Södra Svalnäs, Tysslingen, sågs ett ex. 26 och 31 augusti. En **svart stork** flög förbi Vibysjön den 10 juni.

ROVFÅGLAR - VADARE

En inte helt bestämd **gåsgam** finns rapporte-

rad ifrån Oset 5 augusti. Det är väl det exem-plaret som har flugit Sverige runt under som-marn, tyvärr blev den inte 100 % bestämd. Många fynd av **brun glada** finns under pe-rioden. 14 juni och 18 augusti sågs ett ex. vid Mäjsa, Rinkaby. Vid Kvismaren sågs arten 15 juni vid Kilsgårdsåkrarna, 13 augusti vid Sörön och runt Vibysjön och Viby 17 och 25 juni samt 12 och 13 augusti. I Sköllersta sågs ett ex. 21 juni, vid Atleverket, Örebro, ett 28 juni, vid Rånneå, Tysslingen, ett ex 5 augus-ti, vid en plats med namn Dohnafors ett ex. 12 augusti, vid Härminge, Mosjögårderna, 14 augusti och slutligen 1 ex från Tybblebacken, Asker, 17 augusti och ett ex. vid Säbylunds-sjön utanför Kumla den 30 augusti. Våldigt många fynd av **röd glada** finns från hela pe-rioden men det är för många observationer för att redovisas här. På mer än 25 lokaler har ar-ten setts. Många fynd har gjorts i området runt Vretstorp och Viby. Kanske har vi en häck-

Blandflock med småvadare - Att leta russin i småvadarflockar är alltid intressant. Större delen av flocken är kärrsnäp-por vilket ses på bl a storlek, näbb längd och stjärteckning. Tittar man noga kan man även se ungfåglar av kärrsnäp-pa med sin varmare rödbruna färg på hals och huvud (t ex nr 3 från höger). Russinen här är spovsnäppor som sticker ut genom sin större storlek, längre näbb samt rent vita övergump.

Foto: Torbjörn Lorin

ning på gång i landskapet. Vid Mörby, Stora Mellösa, sågs **stäpphök** med 2 ex. den 12 augusti, ett ex. 26 augusti vid Husön, Kvismaren och en adult hane av arten 28 augusti vid Västra kröken, Kvismaren. En **ängshök** sågs vid Kvismaren 7-18 juli vid Ängfallet, Nyängen och Råstasjön. En rapport finns på **kungsörn** från 5 augusti vid Suttarboda. **Pilgrimsfalk** har setts regelbundet i landskapet under hela perioden från många olika lokaler. En **mindre sumphöna** hördes ropa 1 juni vid Mellanlångan. **Kornknarr** har haft ett bra år i landskapet med många observationer från början av juni till mitten av juli. Allt för många lokaler för att redovisas här. De stora mängderna **trana** vid Kvismaren började komma i slutet av augusti. Den 26 augusti räknades 8 129 ex. in. Den 5-6 augusti sågs en **tjockfot** vid Tysslingen. Den 5:e sågs den vid Norra Svalnäs och dagen därpå finns rapport om den vid Rånnestamaden, Tysslingen. En **kustpipare** har setts vid Ormestaängarna, Oset, från 29 juli till 22 augusti. 20 ex. sträckte mot syd 1 augusti förbi samma lokal, den 18 juli sträckte 3 ex. förbi

Dimbobaden, ett ex. passerade Nynäsängen, Kvismaren, 26 juli och ute i Hjälmaren sågs 2 ex. 27 juli och 6 ex., 31 juli. De senare vid Fåran. Vid södra tornet, Tysslingen, sträckte 38 ex. mot syd 31 juli och 19 ex. 6 augusti. Även vid Lindbacka, Ässön, Boglundsängen, Viby, Stora Mellösa, Tybblebacken och Kvismaren har denna pipare setts. Rapport om **kustsnäppa** finns från 14 olika lokaler. Största flockarna som passerat är 71 ex. vid Fåran, Hjälmaren, 31 juli, 35 ex. vid Venastugan, Rynningeviken, 3 augusti. Vid Oset har ett ex. rastat mellan 1-17 augusti. En **sandlöpare** sågs 17 augusti vid Ormestaängarna, Oset. Den 22 augusti sågs 2 ex., samma lokal. **Småsnäppa** har setts vid Ormestaängarna från 26 juli perioden ut, ett ex. sågs vid Fiskingemaden, Kvismaren, 9-14 augusti, vid Kvismaren ett även den 15 augusti vid Löten och vid Åslaholmen och Fågelsjön 21-23 augusti, vid Boglundsängen 2 ex. 12-30 augusti och vid Nyckelgrundet, Hjälmaren, ett ex. 25 augusti. **Spovsnäppa** har regelbundet setts vid Oset, Kvismaren och Boglundsängen från 9 juli perio-

**Upplev naturen närmare
med en kikare från oss**

Välkommen in!!

kikarproffsen

A-FOTO
BUTIK & ATELJÉ

Filarevägen 3 (Lillån) 019-250623 www.a-foto.se

den ut med som mest 12 ex. vid Oset 17 augusti. **Myrsnäppa** sågs med 2 ex. vid Boglundsängen 18 augusti. **Rödspov** av rasen islandica har setts med 2 ex. vid Oset från 19-28 augusti. Arten sågs även vid Rysjön, Kvismaren, 24-31 augusti med 1-3 ex. **Myrspov** har setts regelbundet från 15 juli till periodens slut vid Oset, Rynningeviken, Kvismaren, Tysslingen, Boglundsängen Dimbobaden, Fåran, Örebro och Sköllersta. Största flocken sträckte förbi Barkaregatan i Örebro 31 juli. En **dammsnäppa** är rapporterad från Fågelsjön, Kvismaren, 28 juni. Vid Nyckelgrundet, Hjälmarén, sågs en **roskarl** 27 juli och 2 ex. 25 och 31 augusti och vid Brearen i Hjälmarén ett ex. 23 augusti. En **smalnäbbad simsnäppa** sågs vid Boglundsängen 25-27 juli.

Rödspov, 1k av rasen islandica. Avgörande för rasbestämningen är bl a kortare näbb och tibia, tid på året (1k limosa sträcker söderut tidigare) och ruggningsstatus (islandica kläcks senare, ruggar senare).

Foto: Håkan Svensson

LABBAR - UGGLOR

Stora mängder med **dvärgmås** har setts i Hjälmarén. Den 23 augusti sågs i Södra Hjälmarén och Storhjälmaren 925 ex. Även 27 juli sågs ett stort antal, 895 ex. **Skräntärna** har setts på flera håll, främst i Hjälmarén, där Rynningeviken, Katrinelund, Segersjövikén, Dimbobaden, Lappe, Ässön, Sticksjö, Södra Lungen och Lungers udde fått besök. Arten

har även setts vid Kvismaren och i Tisaren. Största ansamlingen sågs 2 augusti vid en båtut ute i Hjälmarén, då totalt 72 ex. räknades in. **Svarttärna** har häckat med flera par i Rysjön, Kvismaren. Ett stort antal sågs 27 juli på skilda platser i Hjälmarén med 79 ex. En **berguv** sågs vid Ormestaängarna, Oset, 30-31 augusti. Glädjande nog har åter en häckning av **lappuggla** hittats i södra delen av landskapet. **Jorduggla** har setts vid Oset, Tysslingen,

Kvismaren, Viby, Måjsta, Rinkeby, och Lindbacka under perioden.

NATTSKÄRROR - TRAS-TAR

Nattskärre har rapporterats flitigt under perioden från många olika lokaler fram till slutet av juli. Största ansamlingen upptäcktes 24 juni då 15 ex. hördes under en nattur i Laxåområdet. En **kungsfiskare** sågs 12 juli vid Segersjö. Den 7 augusti sågs ett ex. vid cementrännan vid Oset. Två sommarobsar av **gråspett** finns. Ett ex. sågs vid Sigfridstorp 7 juli och ett

Lappuggla har häckat i landskapet i år Foto: Magnus Friberg

Under sensommaren började ett sällan skådat inflyg av blåhake Foto: Magnus Friberg

ex. vid Arvaby 15 juli. Även några sommarobsar med enstaka exemplar av **tretåig hackspett** finns. Vid Garphyttans nationalpark 7 och 11 juni, vid Västra Trolldalen 29 juni, vid naturreservatet Trehörningen ett ex. 17 juli och vid Dunderklimpens naturreservat ett ex. 7 augusti. Slutligen sågs arten 21 augusti vid Kanterbodas naturreservat och vid Gilsåsen, Villingsbergs skjutfält 25 augusti. Från 20 augusti och perioden ut finns många observationer av **rödstrupig piplärka**. Oset, Rynningeviken, Kvismaren, Rankemossen, Stora Mellösa, Domarkärret och Ekeby fick besök av arten. En **citronärla** sågs 9 juni vid Hammarbaden, Kvismaren. och den 15 juni ett ex. vid Löten, Kvismaren. Den 22 juli ringmärktes en **blåhake** vid Kvismaren. Ett ex. finns rapporterat från Solberga 7 augusti och från 22 augusti perioden ut regelbundet rapporterad från

flera olika lokaler.

SÅNGARE - KARDINALER

Vad många **flodsångare** det har hörts i år! Den har hörts på mellan 30-40 platser i hela landskapet, vilket nog måste vara ett Närkerekord. Alltför många platser för att redovisas här. **Vassångare** har hörts vid Svartåns mynning, Oset, mellan 1 juni – 3 juli. Vid Norra Tysslingen har ett ex. hörts spridda dagar mellan 1 - 25 juni. Vid Fågelsjön, Kvismaren har 2 ex. ringmärkts. Ett ex. den 27

juli och ett den 4 augusti. **Busksångare** har hörts vid Näsbyängen, Oset, från 1 juni - 2 juli. Vid Nynäs, Kvismaren, hördes 1-2 ex. 2-11 juni, i Sköllersta ett ex. 2-3 juni och vid Egbyåsen, Segersjö ett ex. 2-8 juni. Vibysjön fick besök av arten med ett 1-2 ex. 4-29 juni. Vid Björka lertag hördes en sjungande mellan 5 - 12 juni. Vid Knarsta by, Stora Mellösa hördes ett ex. 8 juni, vid Karintorp, Åsbro, ett 16 juni och vid småbåtshamnen i Örebro hördes också ett ex sjunga 17-19 juni. Således har även busksångaren haft ett mycket bra år. En **mindre flugsnappare** hördes 1 juni vid Garphyttans nationalpark. Vid Alkärrret, Oset, hördes ett ex. 17 juni. En säker häckning med ett ex. med föda i näbben åt ungar noterades i Zinkgruvan 15 juli. Den 26 juli sågs en hane i Kägla-området och slutligen ett ex. vid Flyhagen i Ånnaboda 25 augusti. **Pungmes** verkar ha lyckats med häckningen vid Åslasjön, Kvismaren, då årsungar noterades där under augusti. Arten noterades även vid reningsverket vid Oset där ett bo byggdes. En **sommargylling** hördes i Åkerbyskogen, Tysslingen, 1 juni. I Sköllersta noterades ett ex. 1 och 12 juni, samt 6 och 14 juli. Vid golfbanan i Åmeberg hördes ett ex. 3 juni och slutligen ett vid Husön, Kvismaren 12 juni. Flera fynd av **bändelkorsnäbb** finns under perioden. Vid Stormossen, Ölsboda herrgård, sågs ett par 6

Våra kurser och arrangemang sker
i samarbete med:

Studie
främjandet

juni. Ett ex. sågs även där 23 juli. Tre ex. flög förbi Tybblebacken, Asker, 14 juli. I Sörby-skogen sågs ett ex. 27-28 juli, i Sköllersta ett 3 augusti och vid Rynningeviken i augusti ett ex. den 8, 8 ex. den 18 och 3 ex. den 29. Vid Lanna golfbana sågs 2 ex. 11 augusti, vid Äs-söbron ett ex. 14 och 16 augusti, vid Runnaby kvarnväg, Eker, ett ex. 18 augusti och arten sågs även i augusti vid Nysund 25, Bäcksjön,

Östansjö, 25, Nälön den 28, Åsbro den 29, Garphyttans nationalpark, den 29, Fågelsjö-plattformen, Kvismaren, den 31 och Blåklintstigen i Örebro den 31. **Ortolansparv** har observerats utanför Kvismareområdet vid Sköllersta prästäng 13 juni och ett ex. vid Venastugan, Rynningeviken, 18 augusti.

En riktigt lyckad studentkväll i (bland annat) nattfåglars sällskap

Jag stod inför ett riktigt stort dilemma. En av mitt livs mest speciella dagar, nämligen dagen då jag skulle ta studenten, närmade sig. Dagens planering fram till eftermiddagen var given: först noggrann sminkning och övrigt skönhetspyssel, sedan fotografering med klassen, därefter betygsutdelning och inskriptioner i varandras studentmössor, smörgåstårta och lyxig fika på gymnasiet, studentmarschen sjungs, utspring och till slut ett väldigt festande på studentflaket. Men sedan kom det ovan nämnda dilemmat in i bilden.

Årets sommarnattfågellyssning skulle egentligen äga rum den första juni, men sedan byttes datum till den sjunde juni, fredagen då jag skulle ta studenten. Därför ställdes jag inför ett riktigt jobbigt val. Alternativ nr 1 var att gå på förfest hos en klasskamrat, sedan till studentfesten på Frimis och därefter till en efterfest i Stadsparken (för övrigt bör det tilläggas att inträdet till Frimis kostade 300 kronor). Det andra alternativet var att åka på årets enda nattfågellyssning. Det var riktigt tufft att ta beslut om detta och mina tankar kring hur jag egentligen ville spendera denna minnesvärda kväll pendlade fram och tillbaka flera gånger. Slutligen kom jag fram till att det var bäst att åka på nattfågellyssningen genom att resonera på följande sätt: studentfesten är egentligen som vilken fartfylld krogkväll som helst, med

de skillnaderna att alla kroggäster är ungdomar, att de flesta av dem har på sig studentmössor och (sist men inte minst) att inträdesbiljetten måste köpas i förväg och kostar hela 300 kronor. Jag tänkte då att man kan festa på krogen under vilken natt på året som helst och dessutom slipper man betala dyrt för inträdet, om det nu inte är en lyxkrog på Stureplan man vill besöka. Nattfågellyssningen sker däremot endast en gång per år. Därför föll mitt slutgiltiga val på att åka på denna exkursion, som jag ändå sett fram emot att följa med på under flera månaders tid.

Den stora dagen var äntligen här och vädret verkade vara lovande. Dock var den (i helhet jätteroliga) åkturen på flaket alldeles för lång med två varv istället för ett. Hettan var olidlig, det fanns ingen skugga att gömma sig i och såklart fanns det inte heller någon sittplats,

Svensk GlasÅtervinning AB

**Bidra till en hållbar utveckling
– återvinn ditt glas!**

www.glasatervinning.se

om man nu inte ville sitta direkt på det rostiga flaket (vilket en tjej iklädd en fin vit spetsklänning knappast vill). Av denna anledning var jag rätt slut när jag återvände hem efter en trevlig måltid på en sushibar. Jag behövde även en ordentlig dusch då jag hade fått rätt mycket öl och mousserande vin över mig...

Efter allt detta var jag inte direkt pigg som en mört när kvällen närmade sig, men ändå riktigt taggad på att åka på exkursionen.

Ronnie Lindquist dök upp vid förutbestämd tidpunkt och plockade upp mig och mamma på vår gård. Vi åkte till Statoil i Västhaga där vi inväntade de övriga exkursionsdeltagarna. När alla var på plats och redo för att påbörja exkursionen, åkte vi iväg till Södra Tysslingen. Kvällen var solig men ändå kylig och lätt blåsig. Från de låga videbuskarna som täcker området till vänster om stigen som leder till fågeltornet hördes det mängder av starungar som tiggde efter mat.

Väl uppe i fågeltornet såg och hörde vi riktigt många olika fåglar. Vadarläktet representerades av en grönbena som flög förbi fågeltornet

och en som födosökte i vattenbrynet, samt av skogssnäppa, mindre strandpipare och tofsvipor. Jag hörde locklätet som grönbenan lät höra i flykten riktigt tydligt. En riktigt vacker svarttärna kom flygandes över sjön. Krickor stod i det grunda vattnet och putsade sina skimrande brokiga fjäderdräkter. Dessutom hörde vi en sjungande sävsparv, lövsångare, törnsångare, sävsångare, trädgårdssångare och såg en lärkfalk som hastigt svepte förbi oss i skyn.

För mig var höjdpunkten på denna plats gulärlorna. Vi såg två av dem mycket tydligt och jag misstänker att det även fanns en tredje som höll sig på längre avstånd från fågeltornet. Detta är första gången jag såg gulärlor så pass tydligt och jag blev helt såld! Dessa fåglars undersida och mage är så knallgula att de får solljuset att verka blekt i jämförelse. Gulärlorna var upptagna med att födosöka, balanserandes högst uppe på de gröna vasstråna. Det var lustigt och intressant att titta på hur de fällde ut sin stjärt (som en solfjäder) för att hålla balansen på de svajiga stråna. Jag har aldrig sett sädesärlor göra så, förmodligen eftersom de aldrig brukar sitta på lika ostadiga

Foto: Åke Lorin

Några Spanienbilder ytterligare

underlag som gulärlan. De kan på sin höjd sätta sig på en träd i ett elstängsel som omger en boskapshage.

Gulärlorna påminde om bjärt färgade tropiska blommor, då det verkligen sken om dem mitt i det entoniga, kallt gröna, torrt prasslande vasshavet. Mötet med dessa fåglar var riktigt trevligt för min del och jag antar att de andra skådarna inte fann det mindre angenämt än jag.

Färden gick vidare mot Svalnässtugan. Där tilltog vinden och det blev ännu kyligare. Ängspioplärka hördes och vi fick nöjet att beskåda en otroligt söt buskskvätta som satt på en gren, ganska nära stugan. Det syntes i tubkikaren hur fågeln vickade på stjärten i takt till sitt läte. Ljuset från den begynnande solnedgången reflekterades mot buskskvättans vackra beige-rosiga undersida.

Vi fick även se två gulliga beckasiner som flög omkring lågt ovanför sankängarna som omger Tysslingen.

Nästa stopp var Rännesta, där hus – och ladusvalor beskådades. Det var dags för fika och vi gick ner till vindskyddsväggen av trä som

ligger vid slutet på stigen som leder fram till elstängslet kring kohagen. Korna utgjorde ett trevligt sällskap och även deras skygga kalvar vågade gå rätt nära oss. Den mörkfärgade tjuren var en respektingivande syn med sin stora mankhöjd och brölände läten.

Plötsligt sade en av ornitologerna att han såg vildsvin i sin tubkikare. Jag gick fram för att se på dem och det tog ett tag innan jag fick syn på ett antal små svarta prickar som låg utspredda på en äng ganska långt bort från bänkarna där vi befann oss. Ängen såg ut att angränsa till den rätt stora Karlslundskogen, som sträcker sig längre bort från Karlslund än vad man kan tro. Om jag hade fått se panoramat utan att veta om att det fanns vildsvin med i den, hade jag trott att de svarta prickarna var stenar som låg på ängen.

Efter att alla fikat klart åkte bilkortegen vidare, rakt förbi ängen där vildsvinen befann sig. De fanns mycket riktigt kvar och det visade sig att en av dem var en sugga med flera ljusbruna, randiga kultingar! Både de vuxna vildsvinen och ungarna var hur söta som helst och vi fick nöjet att titta på dem under en hyfsat

Föregående sida: Vy söderut från Sierra de la Plata. Vid ostlig vind kommer det från Afrika i bakgrunden in mängder med norrsträckande bivräk och brunglada. De siktar mot Gibraltar men vinden trycker ut dem västerut och de tar sikte på Sierra de la Plata. Bakom oss reser sig Sierra de la Plata med häckande gåsgam och patrullerande klippsvalar och pulshöjaren stubbstjärtseglare!

Nedan från vänster: Fint poserade rallhägrar var det gott om i Coto Doñana. Stjärtnes av rasen irbii är betydligt murrigare i färgsättningen än vår nordliga caudatus. Grässångaren är en liten sångare som brukar uppmärksammas på sin ka-

rakteristiska sångflykt som går i långa bågar. Läckert utfärgade hanar av svarthakad buskskvätta är en fröjd för ögat!

Foto: Mårten Gustavsson

lång stund innan de bestämde sig för att dra sig undan och retirerade in i dungen. Det visade sig att detta var en mycket smart manöver, eftersom vi mötte en grupp jägare när vi fortsatte köra längs vägen. Jag uppskattar visserligen vildsvinskött i alla former, men dessa svin var så pass bedårande att jag inte skulle vilja se dem falla offer för en jägares kula, även om de skulle förvandlas till en utsökt maträtt.

Längs denna väg fick vi även se många rådjur, harar och även två tornfalkar som jagade. Den ena lyckades få tag på en smågnagare, förmodligen åkersork.

Efter detta fortsatte färden vidare mot Kilsbergen och Hällsjömossen i den alltmör tilltagande kylan. Solen hade nu gått ner och dimslöjor började bildas i de mest låglänta, fuktiga delarna av skogen. Vi gjorde ett stopp vid Dammsjön (?), där vi fick se två storlommar, som dock bestämde sig för att vara tysta den här kvällen. Jag är inte säker på att jag såg dem, eftersom jag trots min unga ålder ser riktigt illa i övergångsljuset mellan dag och natt av någon anledning. Det enda som hördes var en gök som gol. Innan dess trodde jag att gökar endast gal i dagsljus. Gökens klingande stämma svepte in sommarnatten i en väv av mystik och trolskhet.

Nästa stopp skedde vid Stora Axsjön. När jag klev ut ur bilen, hörde jag genast ett för mig mycket välbekant läte i det råkalla diset. Ett tyst, men samtidigt genomträngande och kort pipande, som upprepades monotont med några sekunders mellanrum. Jag misstog (som så många gånger förr) lätet för en småfågels ljud, eftersom jag inte riktigt vågade tro på att vi kunde ha en sådan tur. Snart suddades alla mina tvivel ut, då en morkulla passerade i sin vackra spelflykt ovanför våra huvuden. Fågeln återvände efter en stund, då spelflykten alltid går i en bestämd, cirkulär bana. Det brukar ta morkullan ca 7 minuter att flyga ett varv runt ett genomsnittligt revir.

Vi stod och väntade på att återse fågeln, som självfallet återkom igen – men vänta nu, där kom ju en till! Nu var det två morkullor som

jagade varandra under hetsiga knispanen. Ingen av dem knortade, utan det var enbart det knispande lätet som hördes. Det är dock inte första gången som jag har fått erfara detta, så jag tror att det är normalt.

Kvällen bjöd på ett morkulledrag med drag, om man skall försöka vara vitsig. Vi fick nämligen se hela tre fåglar i luften samtidigt! De slogs om reviret, men vem av dem som blev segraren stod inte riktigt klart. Hur som helst var det riktigt kul att se så pass många morkullor på samma gång.

Efter detta mycket lyckade stopp körde vi vidare ut på Hällsjövägen, en enslig men ganska bred skogsväg som är omringad av sumpskog och myrmark. Det blev ytterligare ett stopp ungefär halvvägs till den stora Hällsjömossen. Nu var det dags att spana efter nattskärror.

Här blev det ett lika häftigt scenario som vid morkulledraget. Gökens galande klingade även här, men dovare eftersom fågeln måste ha suttit på ett ganska långt avstånd från sumpskogen. Så fort jag klev ut på vägen kunde jag höra ytterligare ett fågelläte, och vad var det om inte nattskärrans spinnande? Det rofyllda men ändå gåtfulla surrandet hördes tydligt ur det ogenomträngliga dunklet bland de ståtliga tallstammarna. Nattskärran med ”trollens spinnrock” har alltid fascinerat mig, på samma sätt som alla andra nattfåglar. Det är något speciellt med fåglar som är vakna om nätterna, då de ”vanliga” fåglarna sover. Nattfåglarnas läten skapar nästan alltid en atmosfär av spöklighet och mystik i den redan gåtfulla nattskogen. Tänk bara på ugglors mörka hoanden i djupa skogar under stjärnbeströdda vårvinternätter. På lommars vildmarksrop som ljuder över klara skogstjärnar under ljusa sommarnätter. Och ja, på nattskärran – fågeln som våra släktingar tyskarna kallar ”nachtschaten”, vilket betyder ”Nattens skugga”. Visst påminner nattskärran med sin spöklika siluett och ljudlösa flykt om själva nattens skugga – en bit av mörker som sveper förbi utan att man någonsin är säker på om det verkligen var en levande fågel man såg eller om det bara var en

synvilla eller något gåtfullt nattväsen.

Oj, nu tappade jag mig bort helt med mina poetiska beskrivningar. Var var jag någonstans? Jo, efter att ha lyssnat på nattskärren (vars låte hördes mycket tydligare om man satte händerna bakom öronen och riktade öronen framåt – effekten blev som när man skruvar upp volymen i en förstärkare), åkte vi mot det sista stoppet i Kilsbergen, nämligen Hällsjömosse.

Jag tror att jag har varit på denna myr förut, men detta var under dagtid och för ganska många år sedan. Nu var upplevelsen helt annorlunda. Mossen var mycket större än vad jag mindes den. Himlen ovanför de dunkla grantopparna flammade i orange och cerise. Det fanns flera mindre gölar ute på mossen och de såg ut att glöda, som om de vore fyllda med lava, eftersom solnedgången avspeglades i dem. Allt detta ackompanjerades av midsommarnattens orkester, det vill säga fåglarna. Gökens galande bestämde takten, en ljungpipares vemodiga spellåte som ekade nedifrån myrvidderna var flöjten, skogssnäppans melodiska kvittrande kunde vara fiolen och resten av ljudbilden fylldes ut av tre, kanske fyra nattskärrors surrande. Det verkade som om det satt en nattskärre i varje vädersträck. Jag var som förtrollad och glömde bort både kylan och tröttheten. Vi stod kvar på berget en stund innan det blev dags att påbörja återfärden. Exkursionen var dock inte slut än, eftersom vi skulle göra några stopp på vägen in mot Örebro.

När vi gick tillbaka mot bilarna på stigen som ledde ner från berget, hörde vi ett nasalt fågel-låte, ungefär ”krruit”. Låtet flyttade sig med en ganska stor hastighet och kom nedför sluttningen mot mossen. Jag är bergsäker på att detta var nattskärrans flyktlåte, eftersom det passar perfekt in på de beskrivningar av låtet som jag hört. Dessutom har jag hört detta ljud förut samtidigt som jag hört det spinnande ljudet. En gång såg jag till och med skymten av en förbiflygande fågel i sensommarnattens dunkel samtidigt som jag hörde detta nasala låte. Jag var inte säker på att det var en natt-

skärre, då jag såg den väldigt snabbt och otydligt, men låtet övertygade mig.

Nästa stopp skedde vid Dammsjön, i hopp om att få syn på storlom. Det uppstod en ganska rolig situation i samband med detta stopp, då det fanns ett par tält på parkeringen där vi stannade! Jag antar att det fanns några som övernattade i tälten och att de inte var övergivna. Jag kan bara gissa mig till tältägarnas tankar när de mitt i natten vaknade av motorljudet från närmare 10 bilar som i hastig fart närmade sig deras tält. Vad kan egentligen 10 bilar göra på en tom parkering mitt i ödemarken en sen sommarnatt? Jag själv skulle nog spontant tänka att det rör sig om en uppgörelse bland kriminella strukturer. Bland banditer är det väl rätt vanligt att man gör sig av med oönskade vittnen på enklaste möjliga sätt: man dödar dem...

Jag hoppas i vilket fall som helst att de eventuella camparna inte blev alltför rädda. Lommen då? Jo, jag tror att den fanns där, eftersom jag tyckte mig urskilja den i kikaren. Fågeln verkade ligga i vattnet alldeles i kanten av skenet från en lägereld på en liten ö nära sjöns motsatta strand.

Efter lomspaningen blev det inga fler stopp i Kilsbergen, utan nästföljande stopp ägde rum först i Södra Tysslingen, fast på motsatta sidan av vägen sett från parkeringen. Fågeln som mötte oss där var en näktergal som fyllde midnatten med sin ljuvliga stämman, som lovordats av så många poeter genom århundradena (ja, jag vet att de i regel beskrev den sydliga näktergalen, men enligt mig sjunger vår nordiska näktergal minst lika vackert). Det var

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Kanske övervakade en tjädertupp sommarens nattfågellyssning...
Foto: Magnus Friberg

allra första gången som jag hörde en näktergal på natten, trots att denna fågel är känd just för sin nattsång. Jag tyckte mig också höra en gräshoppsångare på långt håll, men sade inget då jag fruktade att ingen annan hörde den och att jag skulle uppfattas antingen som en lögnare eller som tinnitussjuk. Plötsligt sade Ronnie: "gräshoppsångare" på ett sådant sätt att det framstod som självklart att alla kunde höra fågeln. Nu var det jag som verkade vara den lomhörda som inte sade något innan Ronnie! Suck...

Vid nästa anhalt överraskades vi av det märkliga ljudet som vinden bland kraftledningarna orsakade. Det tog ett litet tag innan vi förstod vad det var. Långt borta i fjärran verkade det sjunga en flodsångare, så tyst att det var på gränsen till hörbart. Nu kunde jag inte vara tyst igen och framstå som döv, så därför frågade jag Ronnie om det var en flodsångare eller bara min inbillning. "Jo", nickade han på samma sätt som förr, utan minsta tvekan. Det är liksom självklart att det sitter en flodsångare och sjunger där. Är det någon som inte hör den, eller? Tja, det fanns en (ganska stor) del av vår skara som inte kunde höra fågeln och därför bestämdes det att vi skulle försöka åka närmare den så att alla kunde höra dess sång.

Jag måste erkänna att jag inte orkade kliva ur bilen då det vankades flodsångarjakt och missade därför kärrsångaren. Flodsångaren hade

antingen tystnat eller satt någon annanstans än dit vi åkte.

Då vi skulle återvända in mot staden, såg vi en uggla svepa förbi bilen! Jag såg bara skynten av den och kunde definitivt inte veta vilken art det rörde sig om, men Ronnie förklarade att det antingen var en jorduggla (mest troligt) eller en hornuggla. Det är riktigt synd att jag inte var beredd och därför inte såg den mer tydligt. Jag som älskar ugglor...

Jag återvände hem dödstrött men mer än bara nöjd med kvällen. Ingen utekväll på krogen hade gått upp mot det här! Vi fick se alla de fåglar vi ville, förutom vaktel och kornknarr. Men det blir förhoppningsvis av nästa år – annars skulle det nästan bli för mycket av det goda. Mitt tips till dem som anordnar exkursionen är att dela den i två: den ena ute på åkrar och i Tysslingetrakten i jakt på fälthöns, kornknarrar och liknande. Den andra kan vara i Kilsbergen, i samma trakter som nu i år. På detta sätt blir inte exkursionerna lika långa och stoppen kanske kan bli lite längre. Det vore även riktigt kul att försöka smyga sig närmare in på en spinnande nattskärre i syfte att få syn på den. Eller kanske anordna korvgrillning bland nattskärror och morkullor? Fast det är klart, väderfrågan spelar nog den avgörande rollen här.

Vilket tips har jag då till dem som skall ta studenten nästa år, samma dag som nattfågelexkursionen? Ja, ifall ni hamnar i ett sådant läge – välj exkursionen! Som sagt – krogen har öppet nästan 365 dagar om året, medan exkursionen sker bara en gång. Missa därför inte detta unika tillfälle att njuta av den svenska sommarnatten när den är som bäst!

Jag önskar alla FiN - läsare en riktigt bra fågelhöst. 🐦

Anastasia Valente

Almanacka Fåglar 2014

Stefan Gustafsson

Format 20 x 32 cm med nytt fågelmotiv varje månad
Pris 125:- + porto 25:-

Beställes genom e-post eller hemsida
stef.gustafsson@telia.com
www.stefan-gustafsson.se

Betalning via bankgiro
5487-0183

Kom ihåg att skriva namn och adress!

Ungdomsaktiviteter - Se <http://www.sofnet.org/nofnet> under rubrik ungdomsgruppen

Exkursioner och resor 2013-2014

Lördag 5 oktober - Mikroskådning i Rynningeviken. "SITT-ÖCH-TITT" med NOF. Vi placerar oss på Pers hög i Rynningeviken och ser vad som kommer flygande i vår väg. Ta med pall, stol eller något annat bekvämt, och naturligtvis en god matsäck. Vi börjar kl 8.00 och håller på till kl 12.00 men du kommer när det passar dig och stannar så länge du vill. Parkera vid Räv gången och följ skyltarna. Ring Ronnie Lindqvist för mer information 070-262 14 17.

Lördag 5 - söndag 6 oktober - Euro Bird

Watch. Hela Europa räknar flyttfågelsträck den här helgen. Det gör vi också. Kunde du inte komma till "SITT-ÖCH-TITT" på lördagen har du en ny möjlighet på söndagen. Då gör vi samma sak, men platsen är Venastugan på toppen av Venakullarna. Tiden är densamma 8.00 till 12.00. Ring Ronnie Lindqvist för mer information 070-262 14 17.

Torsdag 10 - söndag 13 oktober - Resa till Öland. Följ med NOF till Öland och spana in höstens flyttfågelsträck. Vi rör oss runt södra Öland och spanar in vad som bjuds. Du som är nybörjare, och är nyfiken på Sveriges bästa fågellokal, välkommen! Vi som varit med förr lotsar dig runt bland "vingband och ögonbrynsstreck". Mer om transport och inkvartering kommer på www.sofnet.org/nofnet. Ring Ronnie Lindqvist på 070-262 14 17 om du vill veta mer.

Söndag 20 oktober - Yxnäset med ÖNF. Vi vandrar genom sumpmark och kohagar för att ta oss ut till Yxnäsa Udde och kolla in salskrakar och andra spännande sjöfåglar. Ta med stövlar, matsäck och något att grilla. Samling vid P-platsen i Bondevrak 9.00. För mer info, ring Gunnar Nilsson 019-24 66 77.

Lördag 26 - söndag 27 oktober - Resa till Hönö. Välkommen till en förhoppningsvis blåsig helg på Västkusten. Havsfåglar är vårt huvudsakliga mål, men även om det inte blåser, finns det mycket att upptäcka i tuben. Inkvartering i en villa på Fotö, vilket ger oss närhet till bästa spanarplatserna. Hans Waern som leder resan, kan Hönö "utan och innan". För anmälan och mer info, ring Hans 0704-92 53 51.

Lördag 2 november - Södra Hjälmarmarkanten. Dis och blekt novemberljus ramar in fågel-skådningen den här dagen. Vi besöker flera lokaler längs Hjälmarens södra strand. Med lite tur visar sig stor- och salskrakar fint för oss, och havsörnar förstås. Samling vid Coop Österplan kl 8.00 för samåkning. Ring Ronnie Lindqvist på 070-262 14 17 om du vill veta mer.

Lördag 4/1 2014 - Artrace första lördagen efter nyårsdagen. Ett bra sätt att börja årets skådning. Start kl 00:00 på valfri plats och mål-

gång kl 16:00 på Gröna Grodan i Örebro där vi samlas för diskussion, erfarenhetsutbyte, artgenomgång och för att kora vinnarna. Anmälan av lag bestående av minst 2 deltagare, görs till Håkan Persson, mailadress; mrhp71@gmail.com eller tel. 076-551 56 81. Känner du att du gärna skulle vilja vara med men inte har några lagkamrater, hör av dig till Håkan, som samordnar de lag som anmäler sig. För närmare information om ev. nya regler för året se vår hemsida, www.sofnet.org/nofnet

Vid alla exkursioner utgår en frivillig avgift på 20:-- till vår fågelfond. Om du vill ha hjälp med skjuts vid våra exkursioner kontakta respektive ledare. Bilresor betalas direkt till förare med 6 kr/mil och resenär.

Vid resor med övernattnig tas en mindre avgift ut av deltagarna för administration och till vår fågelfond.

Inomhusprogram hösten 2013

Torsdagen 17 oktober berättar Ronnie Lindqvist om den resa till Spanien som NOF arrangerade i våras och som Ronnie ledde. Vi får höra talas om trappar, örnar, gamar purpurhonor och olika sorters fåglar som vi bara kan drömma om här uppe i Närke. Titeln på föredraget är "Fåglar i andlösa Andalusien och extrema Extremadura".

Torsdagen den 21 november kommer Ingemar Lind traditionsenligt på besök. Årets film har rubriken "Fjällfåglar". Vi saxar ur Ingemars presentation av filmen: "Filmen börjar i brytningstiden mellan vårvinter och vår. Det är nu som några av de bofasta åretruntfåglarna märker av det annalkande ljuset. Det är nu det hela börjar, denna fantastiska konsert av fågelstämmor som är fjällets egen. Fjällripor och korpar inleder. Snart kommer så de första flyttfåglarna och då får orkestern allt fler medlemmar. När så solisten kommer, Blåhaken, han med de 100 tungorna, anländer ännu en favorit, Fjällpiparen."

Inomhusmötena äger rum kl 19.00 i Vasa-kyrkan, Vasagatan, Örebro

Ringmärkta fåglar

Ringar från döda eller avlästa data från levande fåglar sänds till:

Naturhistoriska riksmuseet, Ringmärkningscentralen, Box 50 007, 104 05 Stockholm tel. 08-5195 40 80. Fax 08-5195 42 44.

Uppge plats, omständigheter som dödsorsak, tid m m för fyndet.

Rapportera via webb:

<http://www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se>

Fågelakuten

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabilitering. E-post: fagelakuten@telia.com. Se även vår hemsida: www.nofnet.se

Fågeldoktor'n

Staffan Ullström, Gällersta 244, 705 94 Örebro, tel. 019-23 92 37, 076-712 18 88

Övriga

Leif Sandgren, Örebro, tel. 070-256 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp, tel. 0582-66 00 11

Leif Bertilsson, Fjugesta, tel. 0585-311 46

Ulla Wallin, Frövi, tel. 0581-331 79

Statens vilt

Den som påträffar ett dött djur av nedanstående arter skall anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse	Svarttärna
Bivråk	Storkar
Örnar	Rördrom
Glador	Lunnefågel
Kärrhökar	Salskrake
Falkar	Svarthalsad dopping
Tornuggla	Skärfläcka
Hökuggla	Gråspett
Berguv	Vitryggig hackspett
Fjälluggla	Mellanspett
Lappuggla	Kungsfiskare
Slaguggla	Härfågel
Fjällgås	Blåkråka
Skräntärna	Sommargylling

NOF:s försäljningsmaterial

NOF-kåsa, mörkgrön, m. NOF-logga	30 kr
NOF-dekal små	3 kr/st
stora	10 kr/st
Artlista Närke	gratis
Småfågelholk	70 kr/st
Knip och Uggleholk	325 kr/st
Porto + frakt tillkommer	

Vill du handla? Vänd dig till **Bengt Jalsborn**
Vallnäs vägen 3, 703 58 Örebro, Tel. 019-12 70
80, 070-113 47 99. E-post: b.jalsborn@gmail.com

Regionala rapportkommittén (Rrk)

Rapportmottagare:

Peter Gustafson

Norra Bro 305, 705 94 Örebro
epost: metroantik@msn.com

Övriga medlemmar:

Magnus Friberg, Andreas Sandberg och Johan Åhlén

NOF:s tjejgrupper

Annika Lorin, Tel: 019-24 48 46
Ami Sundén, Tel: 070-944 73 00

NOF:s Ungdomsgrupp

Anders Bro, Viktoriagatan 20, 703 55 Örebro. Tel.
019-611 83 34, 073-849 73 94
E-post: bro.anders@telia.com

Osetkommittén

Kommittén för skötsel av naturreservatet Oset-Ryn-
ningeviken. NOF:s representant är:

Leif Sandgren, Tuppa Klaras väg 18, 702 29 Örebro
Tel. 070-256 73 95. E-post: leif.sandgren@telia.com

Svansjön Tysslingen

NOF:s representant i stiftelsen:

Helny Olsson, Arvaby, 719 95 Vintrosa, Tel 019-29
90 03 eller 070-5762981. E-post: helny@telia.com

Skjutfältsbesök?

Planerar du utflykt till Kilsbergen och skjutfältet
kan du kolla på webbplats www.skjutfalten.se
vilka dagar dessa är avlysta.

Kamakura

Nyhet!

Kamakura EDV-81 25-55x W

Innehållsförteckning

Omslagsbild: Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	A-M Elmroth	1
Ordföranden har ordet	Hans Waern	1
Nuvarande redaktion firar 10 år med Fåglar i Närke		
	Marianne Johansson	3
Nya NOF-medlemmar		3
Förtjänstplaketter till förtjänta	Ann-Margret Elmroth och Marianne Johansson	4
Renovering av Tysslingen	Åke Lorin	5
Tjockfot vid norra Tysslingen 5 - 6 juli	Toni Berglundt	7
Inventera Boglundsängen 2014	Ronnie Lindqvist	9
Sträckräkning vid Venan	Ola Erlandsson	9
Drama vid fisketur	Åke Lorin	11
Klåvudden 28 april 2013	Marianne Johansson	11
Varför åka söderut	Göran Bäckstrand	12
Södra Spaniens fågellokaler med Närkes Ornitologiska Förening 2 -10 maj 2013	Lars Bergqvist	14
Vadarspaningar i Oset och Boglundsängen		
	Filippa, Oskar och Karin, respektive Hugo	23
OBS:at i Närke	Hans Waern	24
En riktigt lyckad studentkväll i (bland annat) nattfåglars sällskap		
	Anastasia Valente	29
Program		35